

## Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Koreṅ enjenjeni ni

**Ere ye ti m**əḍəmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Koreṅ enjenjeni ni

**Maslaṅa ya ti àb**əki wakita hini ni ti àḍafa slimi gayan a : àbəki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 16.21). Àbəki ti ka sarta ya ti naṅ e Efez, awayay akoru a Koreṅ gwar e Mesedüweṅ ni (16.5-9 ; Tüwi 20.1-3).

**Maslaṅa ya àhi ma ge Melefit ana ndam Koreṅ enji ni ti Pol** (Tüwi 18.1-17) : àsəra ndam Koreṅ a lala. Koreṅ ti kəsa gəḍakani ka haḍ Eseyi (Gres) ; gosku gəḍakani àbu eslini, ndam ga cakala gərgəri kay tàbu takoru a gosku ni vu eslini ; ndam ga kəsa nani ti tagray mesüwehvu dal-dal daya. Wakita hini ti wakita ya Pol àbikioru ana ndam Koreṅ ya mədi ahàr a Wakita ge Melefit bu enjenjeni ni, ay ka sarta ya ti àbəki wakita hini ni ti àbikioya wakita nahaṅ ana tay a àndava ; a wakita nani bu ni ti àhi ana tay tànjəhadkabu akaba ndam magray mesüwehvu ka ahar bəlaṅ ba (5.9). Ndam ga Yezu a Koreṅ day tàbikioya wakita ana Pol ge mihindifiṅa ma ; a wakita hini bu ni ti Pol àhəṅgrifəṅ ana tay kà pakama gatay ni bəlaṅ àna bəlaṅ (7.1 ; 8.1 ; 12.1 ; 16.1).

**Ndam ga Yezu ya a Koreṅ ni ti t**əsəra zlam a ; tàbu àna njeḍa gərgəri kay ga Məsuf ge Melefit ya àvi ana tay ni (1.4-7). Ku tamal nahkay nəṅgu ni majalay ahàr gatay ni ti majalay ahàr ga ndam ga duniya : təjalay ahàr akada ga ndam ga Yezu ni di faṅ ndo (3.1-3). Nahkay a wakita hini bu ni ti Pol àləgi ana tay : àhi ana tay si tîcivu, tāmbrəṅ majalay ahàr ga duniya ni kwa (3-4), tànjəhadkabu akaba ndam mesüwehvu ka ahar bəlaṅ ba (5), tàbəhadki mirdim

ke mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu ba (6). Zlam nday nani dek ti tɔwi ga ndam ya tɔsɛr Yezu lala do ni.

**Pol** àhəŋgrifəŋa kà pakama ga ndam Korej ya tihindifiŋa ni daya : àcahia zlam ana tay àki ka maday wal a (7), àcahia zlam ana tay àki ka aslu ga pɛra (8–10 : ndam Korej tɛdɛm tamal mis àsɛra Yezu a ti esliki ka magray ere ye ti awayay ni dek, ay Pol àdɛm si mɛjənaki mis ndahaŋ day kwa). Àdɛfikia divi sulumani ga mazlɔbay Melefit ana tay a (11), àhi ana tay si tɔgray tɔwi àna njeɔa ya Məsuf Njɔlatani àvi ana tay ni akaɔa ge Melefit ya awayay ni kwa (12–14) ; ahar gɛɔakani si tɔwayavu kwa (13). Ndam Korej ndahaŋ tɛdɛm mis atanɔaba e kisim ba do (15.12) ; nahkay Pol àcahia zlam ana tay àki ka pakama nana daya (15). Kɛlɛŋ gani Pol àhi ana tay ahəmamam tɔjam siŋgu ni (16).

**Ma ga Pol ya àhi ana ndam Korej ni ajənaki** ndam ga Yezu dek ga məmbrəŋ majalay ahàr ga duniya, ti tɔnjəhad akaɔa ge Melefit ya awayay ni.

### *Sa ga Pol*

<sup>1</sup> Nu Pol Melefit àzala nu a ti nīgi zal asak ga Yezu \*Krist. Àzalay nu nahəma ka mawayay gayan palam. Nəbiki wakita hini ana kɔli ti nu gani. Məbiki ana kɔli ti leli ata wur ga məŋ geli Sostej. <sup>2</sup> Məbikioru ana kɔli, lekuləm ndam ge Melefit ya \*kacakalumvu a Korej ni. Kigumə ndam gayan njɔlatana azuhva tɔwi ga Yezu Krist ya àgray na. Melefit àwayay ti kigumə njɔlata, àzalay kɔli ti nahkay ; àzala ndam ndahaŋ ya tahəŋgalay Bay geli Yezu Krist na dek, nday ya a kɛsa gərgərani bu ni daya. Yezu Krist ti naŋ Bay gatay dek, Bay geli dek daya. <sup>3</sup> Bəŋ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist tɔgri sulum gatay ana kɔli, tɔgray ti kɔnjəhadumkabu àna sulumani ti.

*Zlam sulumani ya ti Yezu àvi ana ndam gayan a Korej ni*

<sup>4</sup> Nəgri səsi ana Bay Melefit goro a sarta bu dek azuhva kəli, adaba àgria zlam sulumana ana kəli a, kīguma ndam ga Yezu \*Krist a. <sup>5</sup> Edeđiñ lekulum kīguma akaba Yezu Krist a akada mis bəlañ, nahkay ti Melefit àgria sulum gayañ ana kəli a kay. Iy nihi ti kəsəruma jiri a, kəsəruma mədəm ma ge jiri a. <sup>6</sup> Nədəm nahkay nahəma, adaba ka ya ti məhi ma ge Krist ana kəli ni ti kəgəsumkabá ma gana lala a məbərux gekəli ba. <sup>7</sup> Azuhva nani lekulum kəngətuma zlam sulumani ya ti Melefit agri ana ndam gayañ na dek. Nahkay ka ya ti kəbum kəjəgum sarta ga mañga ga Bay geli Yezu Krist a ni ti ere ya àhəcikivu ana kəli ni ti àbi. <sup>8</sup> Nañ gani aməvi njəda ana kəli duk abivoru ana mandav ga duniya. Agray nahkay ti adaba awayay ti seriya àgəs kəli ka fat ya ti nañ amañga ni ba. <sup>9</sup> Melefit àna ahər gayañ àzalay kəli ti, ti kīgum akaba wur gayañ Yezu Krist akada mis bəlañ. Yezu Krist ti nañ Bay geli. Melefit ti ere ye ti adəm agray ni ti agray edeđiñ, adəkia asak a do ferera.

*Kìcirumvu e kidiñ gekəli bu ba*

<sup>10</sup> Bəza ga mmawa goro ni, nahəngalay kəli àna slimi ga Bay geli Yezu \*Krist : kìcirumvu e kidiñ gekəli bu ba. Nawayay nahəma, ma gekəli mārakaboru ka ahar bəlañ. Cəmvu ma, majalay ahər gekəli dek mīgi bəlañ. <sup>11</sup> Bəza ga mmawa goro ni, nədəm nahkay ti adaba ndam ga ahay ga Kuluwe təra təhu ahkado lekulum kəbum kələgumvu e kidiñ gekəli bu. <sup>12</sup> Ere ye ti nawayay nəhiki ma ana kəli ni ti nihi : maslaña nahañ adəm nañ ga Pol ; maslaña nahañ adəm nañ ga Apolos, maslaña nahañ keti adəm nañ ga Sifas \* ; maslaña nahañ ti ni adəm nañ ge Krist ni. <sup>13</sup> Lekulum kədəmum nahkay ti Krist gani nañ medeveni

---

\* 1:12 Sifas ti slimi ge Piyer.

aw ? Bay ya \*tàdarfəŋ kà təndal, àmət azuhva kuli ni ti Pol aw ? Tək \*təbaray kuli ti àna slimi ga Pol aw ?

<sup>14</sup> Nəgri səsı ana Melefit adaba maslaŋa ya ti nəbaray naŋ e kidıŋ gekuli bu ni ti àbi, si Krispus nday ata Gayus. <sup>15</sup> Nahkay ti maslaŋa ya ti esliki mədəmani nu nəbaray kuli àna slimi goro ti àbi. <sup>16</sup> Edeđiŋ àgəjazlkua ahàr a, nəbara İstefanas akaba ndam ga huđ ahay gayaŋ a daya. Ay tamal nəserkia lala ti nəbarakivu maslaŋa nahaŋ keti ndo. <sup>17</sup> Krist àslər nu ti ga moru məbaray mis do. Àslər nu ti ga moru məhi \*Ma Məweni Sulumani ana mis sawaŋ. Àslər nu ti ga məhi ma ni ana mis àna məsər zlam ge mis ni do. Nagray nahkay ti, ti məmət gayaŋ ya ti àmətfəŋ kà təndal ni ti ègi zlam masakani ba.

*Yezu adafaki məsər zlam ge Melefit*

<sup>18</sup> Ga Yezu ya \*tədarfəŋ naŋ kà təndal àmət ni ti, tamal təhi ma gani ana mis ya təbu tijiji ni ti tazay ma gani ka zlam masakani. Ay leli ya ti Melefit naŋ àbu ahəŋgay leli ni ti, məsəra tədəm ma gani nani ti àna njəda ge Melefit. <sup>19</sup> Məsəra ma gani nani nahkay ti adaba Melefit àdəm a Wakita gayaŋ bu ahkado :

« Enijiŋki məsər zlam ga ndam ya təsəra zlam a ni ka tay. Anagraŋ ti məsər zlam gatay ni mīgi zlam masakani.† »

<sup>20</sup> Nihi Melefit àdəma ma na nahkay ti, ndam məsər zlam a duniya bu ni, ndam \*məsər Wakita ge Melefit ni akaba ndam ya təsəra zlapay a ka sarta hina ni ti məsər zlam gatay ni ènjua eley ? Melefit adafaki məsər zlam ge mis ga duniya ni, nani zlam masakani do waw ?

<sup>21</sup> Nahkay ndam ga \*duniya àna məsər zlam gatay ni tipia ere ye ti Melefit àgray àna məsər zlam gayaŋ na, ay ti nday gani təsər naŋ ndo. Azuhva nani naŋ àbu agray təwi ti àna ma geli ya məhi ana mis ni. Mis ni ti ni tədəm

---

† 1:19 İzayi 29.14.

ma nani ti ma ga muru. Ay ti Melefit awayay mahəngay ndam ya təfəki ahər ka naŋ ni ti àna ma gani nani. <sup>22</sup> Ndam \*Zəde tawayay təgriaya zlam ge ejep ana tay a day kwa ti təgəskabu ma geli ni ti ma ge jiri. Ndam \*Gres ti ni tawayay təhi ma ana tay àna məsər zlam akada gatay ni. <sup>23</sup> Leli zla nahəma, mədəm \*Krist ti tadarfəŋa naŋ kà təndal a. Ma geli nani ya məhi ana mis ni ti azumi bəruv ana ndam Zəde : təhi ana leli « Kindivəm Melefit. » Mis ndahaŋ ya ti nday ndam Zəde do ni ti ni tədəm ma gani nani ma ga muru. <sup>24</sup> Ay ti nday ya ti Melefit àzala tay a ni, ku ndam Zəde, ku ndam Gres nəngu ni, təsəra Krist ti adəfiki njəda ge Melefit ana leli, adəfiki məsər zlam ge Melefit ana leli daya. <sup>25</sup> Mis ndahaŋ tədəm ere ye ti Melefit àgray ni ti zlam ga muru ; ay təwi ge Melefit ya mis tədəm zlam ga muru nahəma, àtama məsər zlam ge mis a. Tədəm ere ye ti Melefit àgray ni ti zlam ga ndam gedebi ; ay təwi ge Melefit ya mis tədəm zlam ga ndam gedebi ni ti àtama njəda ge mis a.

<sup>26</sup> Bəza ga mmawa goro ni, lekələm ya Melefit àzalay kəli ni, mənjumki : lekələm ndamam ? Kè eri ge mis ga duniya nahəma, ndam məsər zlam təbi e kidiŋ gekəli bu kay bi ; ndam ya njəda əfəŋ kà tay ni akaba ya ti mis təhəngrioru ahər ana tay a həf ni təbi e kidiŋ gekəli bu kay bi daya. <sup>27</sup> Ay ti Melefit àdaba mis ya ndam ga duniya tədəm nday ndam masakani na ga məbiki mimili ka ndam ya tədəm təsəra zlam a ni. Nahkay day Melefit àdaba mis ya ndam ga duniya tədəm njəda əfəŋ kà tay bi na ga məbiki mimili ka ndam ya njəda əfəŋ kà tay ni. <sup>28</sup> Àdaba mis masakana ya mis təmənjələŋ ana tay do na, mədəmani nday ya ti tədəm tislə araŋa ndo na, ge mijin ndam ya tədəm nday gəfəkani na. <sup>29</sup> Melefit àdaba nday nana nahkay, awayay ti ku maslaŋa bəlaŋ èji zlabay kè meleher gayəŋ ba. <sup>30</sup> Lekələm kigəm bəlaŋani akaba Yezu Krist ti

Melefit àgray. Nahkay ti Bay ya ti acahi mäsär zlam ge Melefit ana leli ni ti Yezu Krist ; nañ àmbay leli ti mîgi ndam jireni kè eri ge Melefit, ti mîgi ndam gayañ daya. <sup>31</sup> Melefit àgray nahkay ti, awayay ti pakama ya a Wakita gayañ bu ni mâgravu. Pakama gani nahkay hi : « Tamal maslaña awayay eji zlabay nahëma, mîji zlabay ti àna tûwi ga Bay geli ya àgray ni. † »

## 2

*Pol ahi ana mis Yezu àmätfəñ kà təndal*

<sup>1</sup> Bəza ga mmawa goro ni, ka ya ti nòru afa gekuli enjenjeni, nəhi ma \*mangahani ge Melefit ana kuli ni ti, nəhi ana kuli àna ma zləzladani ndo ahkay do ni àna mäsär zlam ga ndam ga \*duniya ni ndo. <sup>2</sup> Ka sarta gani nani nahëma, nəza njəda, nədəm ma ya ti anəzlapiki ana kuli ni ti ma àki ka Yezu \*Krist ciliñ, nəzlapay ma nahañ do. Ma àki ka Yezu ya nədəm anəzlapaki ni ti gayañ ya ti \*tədarfəñ kà təndal, àmät ni. <sup>3</sup> Ka goro ya nu eslini akaba kuli ni ti njəda goro àbi, aŋgwaz awər nu, nəgəgər. <sup>4</sup> Ka ya ti nəhi ma ana kuli akaba nəcahi zlam ana kuli ni ti, nəhi ma ana kuli àna mäsär zlam ga ndam ga duniya ndo ; nəhi ana kuli àna ma ga magosay mis ndo daya. Ay ti ma goro ya nəhi ana kuli ni ti ma ge jiri, àdəfiki ana kuli ni ti \*Məsuf ge Melefit. Məsuf gani nani ti nañ àbu àna njəda dal-dal. <sup>5</sup> Lekuləm kəfumki ahàr ka Yezu ti adaba kipurəma ere ye ti Melefit àgray àna njəda gayañ na àna eri gekuli a. Ere gani nani ti mäsär zlam ge mis ya təsər ni àgray do.

*Melefit avi mäsär zlam gayañ ana mis*

<sup>6</sup> Ka ya ti leli məhi ma ana ndam ya təndəhva a ma ge Melefit ba ni ti, macahi ana tay ti mäsär zlam, ay ti mäsär zlam gani nani ti ga ndam ga \*duniya ahkay do ni ga

---

† 1:31 Zeremi 9.23.

bəbay ga duniya hini do, adaba ndam ga duniya ni etijiji. <sup>7</sup> Məsər zlam ya ti leli macalfəñ ni ti, nani məsər zlam ge Melefit. Zlam nani ti maŋgahani : Melefit aŋgahfəña kè mis a kwa ahaslana. Ka sarta ya Melefit àgraya duniya fañ ndo nahəma, àjuhivu ana leli ga mahəŋgay leli àna nañ, ti mēhuriyu a mələŋ masladani gayəñ ni vu. <sup>8</sup> Bəbay ga duniya ni təsər məsər zlam gani hini ndo. Tamal təsəra ti, akal \*tədarfəñ Bay geli kà təndal ndo. Ay Bay ya ti tədarfəñ nañ kà təndal ni ti nañ gədakani, mis dek atəzləbay nañ. <sup>9</sup> Ay ti ere ye ti Melefit àgray ni ti àgray akada ya àbu məbəkiani a Wakita gayəñ bu ni :

« Melefit àjuhi zlam ana ndam ya təgəskabá ma gayəñ a, tawayay nañ ni :

ere ye ti àjuhi ana tay ni ti eri èpi ndo, slimi èci ndo ;

ere gani nani àniviyu ana mis a məbərur bu bi daya.\* »

<sup>10</sup> Ay Melefit àdafaki zlam gani nani ti àna njəda ga Məsuf gayəñ ; àdəfiki ti ana leli. Məsuf gayəñ ni ti àsəraaba huđ ga zlam a dek, ku ere ye ti àniviyu ana Melefit a məbərur bu ni day àsəra. <sup>11</sup> E kidin̄ geli leli mis bu ni ti way àsəra ere ya àniviyu a məbərur bu ana maslaña nahañ a ni way ? Si tigi nañ nañani àna ahàr gayəñ kwa do ni, maslaña nahañ àbi asər bi. Melefit day nahkay : ere ye ti àniviyu a məbərur bu ni maslaña àbi asər bi, si tigi Məsuf gayəñ gayəñani kwa. <sup>12</sup> Leli zla nahəma, Məsuf ya ti àniviyu ana leli ni ti nani məsuf ga ndam ga duniya do. Ay leli ti Məsuf ya àniviyu ana leli ni ti Melefit àvi ana leli. Àvi ana leli ti, awayay ti mēsər sulum gayəñ ya àgri ana leli ni àna nañ. <sup>13</sup> Ka ya ti leli məbu məhi ma gani ana mis nahəma, mədəm àna məsər zlam ga ndam ga duniya do, mədəm ti àna njəda ga \*Məsuf ge Melefit ya avi ana leli ni. Nahkay ere ye ti leli macahi ana mis ni ti Məsuf ge Melefit

---

\* 2:9 Izayi 64.3 ; 52.15.

adəfiki ana leli, leli day macahi ana ndam ya ti Məsuf ge Melefit àniviyu ana tay a məbəruf bu ni bilegeni.

<sup>14</sup> Nahkay maslaña ya ti Məsuf ge Melefit ni àniviyu a məbəruf bu bi ni ti àgəskabu pakama ga Məsuf ge Melefit ni do, amənjələj akada zlam masakani e eri gayan bu. Àsər do simiteni, adəba ere gani àsərvu nahkay koksah, maslaña gani àsər ti si Məsuf ge Melefit àjənakia nañ a kwa. <sup>15</sup> Maslaña ya Məsuf ge Melefit àniviyu a məbəruf bu ni ti àsərkaba zlam a dək, ay nañ ti nday ya ti Məsuf ge Melefit àniviyu ana tay bi ni ti təsər majalay ahər gayan do. <sup>16</sup> Nahkay àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu :  
« Majalay ahər ga Bay Melefit ti way àsəra way ?

Way esliki mədəfiki ma way ?† »

Ay leli ya Məsuf ge Melefit àniviyu ana leli ni ti mədəgəzl ahər akada ge \*Krist ya adəgəzl ni.

### 3

#### *Ndam məgri təwi ana Melefit*

<sup>1</sup> Bəza ga mmawa goro ni, ka sarta ya ti nu nəbu afa gekəli ni ti nisliki məhi ma ana kəli akada ya təhi ma ana ndam ya \*Məsuf ge Melefit àniviyu ana tay ni ndo. Nəhi ma ana kəli ti akada ya təhi ana ndam ya ti təjalaki ahər ka zlam ga duniya ni, adəba lekələm akada bəza, kəfumki ahər ke \*Krist lala fañ ndo. <sup>2</sup> Ere ye ti nəcahi ana kəli ni ti kala nəvi duwa ana kəli, do ni ti nəvi dəf ana kəli ndo. Nəgray nahkay ti adəba ka sarta gani nani kisləmki məzumumani ndo. Nihi day kekileña tamal nəhia ma ana kəli a akada ya təhi ana ndam ya təfəkia ahər ke Krist a lala ni ti kisləmki do. <sup>3</sup> Adəba nihi kekileña day lekələm kəbum kajalumki ahər ka zlam ga duniya. Lekələm kəbum kəgrum solu, kəbum kələgumvu. Kəbum kəgrum nahkay ti kekileña lekələm akada ga ndam ga \*duniya ni do aw ?

---

† 2:16 Izayi 40.13.



Iy edediñ lekulum ti kàbum akada gatay ni. <sup>4</sup> Maslaña nahañ e kidinñ gekuli bu adəm « Nu ga Pol, » maslaña nahañ ti ni « Nu ga Apolos. » Lekulum kàbum kəgrum nahkay ti, lekulum akada ga ndam ga duniya ni edediñ do aw ?

<sup>5</sup> Apolos ti nañ way ? Nu Pol day nu way ? Leli cæni ti leli ndam məgri tawi ana Melefit ciliñ. Azuhva tawi geli ni ti kəfumki ahàr ka Yezu. Ku way way do geli àgray tawi ya ti Bay geli Yezu àhi màgray ni. <sup>6</sup> Magray tawi geli ti akada ge mis ya tagray tawi e dini bu ni : nu nàjav zlam, Apolos ti ni àcəhi yam. Ay ti àdək zlam gani nani ti Melefit. <sup>7</sup> Nahkay maslaña ya ti ajav nday ata maslaña ya ti acəhi yam ni tislì arañ do. Si Melefit nañ bəlañ nañ ya ti adək zlam tata ni kwa. <sup>8</sup> Maslaña ya ti ajav zlam nday ata maslaña ya acəhi yam ni nday bəlañani. Ku way way gatay do Melefit aməvi endif gayañ akada ge tawi gayañ ya àgray ni. <sup>9</sup> Leli ti magray tawi ge Melefit ka ahar bəlañ, lekulum ti ni kiguma akada lekulum vədañ ge Melefit ya təwəs na.

Lekulum kiguma akada lekulum ahay ge Melefit ya tələm ni daya. <sup>10</sup> Melefit àvu divi ka mawayay gayañ ga mənjàki ke tawi afa gekuli ti, nu akada maslaña ya ti àsəra mələmaya ahay a, àsəra mafəkad asak gana lala ni. Nu nàfəkada asak ga ahay a lala, mək maslaña nahañ àra àləmkiyu. Ahàr adəm ndam ya tara tələmkiyu ni ti way way do gatay mabay slimi, mələm ahay ni lala. <sup>11</sup> Asak ga ahay ni ti mafəkadani àndava, nani Yezu Krist ; maslaña èsliki mafəkad nahañ va do. <sup>12</sup> Mis ndahañ tələmkiyu gru ka asak ga ahay gani nani, mis ndahañ ara, mis ndahañ ti ni akur sulumani. Mis ndahañ keti nahəma, tələmkiyu biyem, mis ndahañ kəzir, mis ndahañ ti ni fifiñ. <sup>13</sup> Ka fat ya ti Melefit amagrafəña seriya kè mis a nahəma, way way do mis dek etipi tawi gayañ ya àgray ni. Adaba ka fat

nani ti aku aməgəs təwi ga way ga way do dek : ndahaŋ aməzum, ndahaŋ ti ni aməzum do. Nahkay ti way way do mis dek etipi təwi gayan ya àgray ni àbəlay tək àbəlay do aw. <sup>14</sup> Maslaŋa ya ti aku aməzum təwi gayan do ni ti Melefit aməvi endif gayan. <sup>15</sup> Ay maslaŋa ya ti aku àzuma təwi gayan a ni ti Melefit amahəŋgay naŋ ciliŋ, aməvi araja do. Maslaŋa nani ti akada ge mis ya ti àtamaba a aku ba pircək-pircək ni.

<sup>16</sup> ŋgay lekulum ti kiguma ahay ge Melefit a, Məsuf gayan naŋ àniviyu ana kuli a məbəruf bu ni ti kəsərum do waw ? <sup>17</sup> Tamal ti maslaŋa agudarkaba ahay ge Melefit a nahəma, Melefit day amagudar naŋ, adaba ahay ge Melefit ti njelata. Ahay gayan gani nani ti lekulum.

<sup>18</sup> Nahkay ti maslaŋa àgosay ahàr gayan ba. Tamal maslaŋa e kidin gekuli bu àhi ana ahàr naŋ àsəra zlam akada ga ndam ga duniya na ti, məmbrəŋ məsər zlam gayan nani, mənjuhəd akada ga maslaŋa ya ti àsər araja do ni. Tamal àgra nahkay ti aməŋgət məsər zlam sulumani. <sup>19</sup> Nədfəm nahkay ti adaba məsər zlam ga ndam ga duniya ya təsər ni ti ègia zlam masakana kè eri ge Melefit a. Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Mis ya tagray wir-wir ni ti Melefit agəski tay akada ga kəmbazl ya agəs zlam ni.\* » <sup>20</sup> Àbu məbəkiani keti : « Melefit àsəra məsər zlam ga ndam məsər zlam ni ti zlam masakani.† » <sup>21</sup> Nahkay ti maslaŋa èji zlabay àna maslaŋa nahaŋ, adəm nadəbay naŋ ba. Sərumki zlam ni dek ti gekuli sawaŋ. <sup>22</sup> Nu Pol, Apolos akaba Piyer ti leli gekuli. Duniya, sifa, kisim, zlam ya agravu nihi ni akaba zlam ya amagravu ni dek day gekuli. <sup>23</sup> Lekulum nahəma ge Krist, Krist ti ni ge Melefit.

---

\* 3:19 Məŋjay Zəwop 5.13. † 3:20 Limis 94.11.

## 4

*Kijum* zlabay ba

<sup>1</sup> Nawayay ti mis tâsər, leli ndam \*asak ge \*Krist ti leli ndam mægri tawi. Melefit afiva zlam ana leli a ahar va : ahaslani zlam nani mangahani, ay nihi ti awayay ti leli mädéfiki ana mis. <sup>2</sup> Kësəruma, maslaña ya ti täfiva zlam a ahar va ti mâgray tawi àna nañ nahəma, si ahàr àdəm maslaña gani nani mis jireni kwa. <sup>3</sup> Ka majalay ahàr goro nahəma, ma ya ti lekulum kazlapumku ni àhəlu ahàr kay do. Ku mis ndahañ tagrafua seriya nəngu ni, àhəlu ahàr kay do. Ku nu nuani àna ahàr goro day nàgrafəña seriya ka ahàr goro a do. <sup>4</sup> Nu nuani nəsəra àna ahàr goro a nàgudar zlam ndo. Ay akaba nani dek ngay nu jireni ti nədəm nahkay ndo daya. Bay ya ti agrafua seriya ni ti si Bay geli àna ahàr gayañ gayañani kwa. <sup>5</sup> Adaba nani zla nahəma, kəgrumfəña seriya kè mis a ba. Besuma, jəgum vad ge Melefit ya afəkad ni. A vad gani nani ti Bay geli aña, nañ ti aməngazlaya zlam ge mis ya a mələñ ziñ-ziñeni bu na, zlam ge mis ya təjalay a ahàr gatay bu ni day aməngazlaya. Ka sarta gani nani ti ku way way do Melefit amazəbay nañ àki ke tawi ya àgray ni.

<sup>6</sup> Bəza ga mmawa goro ni, nədəmki ma ka ahàr goro akaba ka Apolos akada ma \*gozogul ti ga məjənaki kuli. Nawayay ti kësərumaba zlam a hud gani ba : ahàr àdəm kədəbum divi sulumani ya ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni akada geli ya madəbay ni ; kəgrumkivu zlam ndahañ ya təbi məbəkiani bi ni ba. Nahkay zla nahəma, kijumki zlabay ke mis ndahañ ba ; kəmənjumlahəñ ana mis ndahañ akada təsər arəña do ba daya. <sup>7</sup> Way àhuk ahkado nak kàtam mis ndahañ ni way ? Zlam ya ti afuk ni ti, àvuk ti Melefit do waw ? Kəsəra tamal ti Melefit àvuk nahəma, kiji zlabay àna nañ akada nak nakani kəngət àna njeđa gayak ti kamam ?

<sup>8</sup> Ay nihi zla ti lekulum kədfənum ahkado kərəhuma, lekulum kəbum əna elimeni, lekulum kəzumuma bay a, leli ti bəbay do. Kəzumuma bay na edəfiņa ti akal əbəlay. Nahkay akal leli day məzum bay ni akaba kəli ka ahar bəlaņ. <sup>9</sup> Leli ti ndam asak ga Yezu Krist, ay ti nəjalay a ahər goro bu nahəma akada Melefit əbəhad leli kəlaņ ge mis ndahaņ ni dek. Leli ti miğia akada ndam ya ti seriya əgəsa tay a mək takoru tabazl tay kə meleher ge mis ni. Miğia akada leli zlam ga sewiya kə eri ge mis ga \*duniya akaba kə eri ga \*məslər ge Melefit a. <sup>10</sup> Leli məbu məhi ma ge Krist ana mis ti seteni əcəliva ana leli a ahər va zla do aw ? Lekəli ti ni kəsəruma zlam a adaba lekəli ka ahar bəlaņ akaba Krist aw ! Leli ti ndam gedebeni, lekəli ti ni njeđa gekəli əbu zla do aw ? Leli ti tamənjalaņ ana leli akada zlam masakani, ay lekəli zla nahəma təhəngrioru ahər ana had ana kəli. Nahkay zla do aw ? <sup>11</sup> Nihi kekileņa ləwir əbu awər leli, yam əbu akad leli, azana əki ke leli ka vu bi, mis təbu təzləb leli, masawaday satat, ahay geli əbi, <sup>12</sup> məgra təwi a dal-dal day kwa ti məzumi zlam ana huđ geli. Ka ya ti mis təbu tindivi leli ni ti leli mahəngalay Melefit ti məgri sulum gayaņ ana tay. Ka ya ti təbu təgri daliya ana leli ni ti leli mebesey. <sup>13</sup> Ka ya ti mis tagudari ma ana leli ni ti leli məngwiviyu ana tay. Ke eri ge mis ga duniya nahəma, leli miğia akada zlam ya taboru ke jigəri na. Nihi kekileņa təhi ana ahər leli miğia zlam masakana a duniya ba dek.

<sup>14</sup> Nəbiki zlam nday hini ana kəli ti ga məbəki mimili ke kəli do. Ay nəbiki ana kəli ti, nawayay nəcahi zlam ana kəli, adaba kiğuma bəza goro ya nawayay na palam. <sup>15</sup> Ku tamal mis ndahaņ ehimeya təbu təcahi zlam ana kəli əki ke Krist nəņgu ni, bəņ gekəli ti bəlaņ huya. Bəņ gekəli ti nu gani. Kiğuma bəza goro a adaba əhi \*Ma Məweni Sulumani ga Yezu Krist ana kəli enjenjeni mək

kəfumki ahàr ka naŋ ti nu. <sup>16</sup> Nihi ègia nu bəŋ gekəli a nahəma, grum zlam hwək-hweka akada goro ya nagray ni. <sup>17</sup> Nawayay ti kəgrum nahkay. Nahkay ti nəsləroya Timote a, àdoru afa gekəli. Naŋ ti ègia wur goro a, nawayay naŋ, adəbay divi ga Bay geli ge jiri ge jireni. Eminjua nahəma, aməziaba azay slimi ana kəli àki ka manjəhad goro akaba Yezu Krist na. Amacahi zlam ana kəli akada goro ya nəbu nəcahi ana ndam ga Yezu ya \*təcakalavu ku eley eley do ni, ti manjəhad gatay mənja akada goro na.

<sup>18</sup> Mis ndahaŋ e kidiŋ gekəli bu təbu tiji zlabay, adaba təhi ana ahàr nu anaŋgoru afa gekəli va do. <sup>19</sup> Ay tigi ti Melefit àvua divi gana ti nəbu nakoru afa gekəli wudak. Eninjua nahəma, enipi zlam ga ndam zlabay nday nani ya tagray ni. Nahkay anəsər nday tədəm ma masakani ciliŋ tək day ti təgray təwi àna njədə ge Melefit aw ? <sup>20</sup> Nədəm nahəma \*Məgur ge Melefit ti mam ? Ndam ya ti təbu a Məgur ge Melefit ni bu ni ti təzlapay ma masakani do : tagray təwi àna njədə ge Melefit. <sup>21</sup> Nihi ti dəmukiba ere ye ti lekələm kawayum na. Ka ya ti anaŋgoru afa gekəli ni ti nāza malawad a ahar va ga matraḅ kəli àna naŋ a waw ? Tək day ti kawayum ti nāwayay kəli, nāru àna məbərur bəlaŋ aw ?

## 5

*Zlam ya ti abəki mimili ke mis ni*

<sup>1</sup> Nihi nəcia mis təbu tədəm ahkado mis ndahaŋ e kidiŋ gekəli bu təbu tagudar zlam, tagray zlam məwəslani ya ti ku ndam ya təfəki ahàr ke Melefit do tekeḅi təgray do ni. Təhu maslaŋa gekəli nahaŋ àbu andəhadfəŋ kə wal ga bəŋani. <sup>2</sup> Lekələm zla ti kəbum kijum zlabay, giri-giri ti amal kitəwum sawaŋ. Maslaŋa ya ti àgray ere məwəslani nani ni ti kəgarumaba naŋ e kidiŋ gekəli ba do ni ti kamam ? <sup>3</sup> Nu ti ku nu nəbi akaba kəli eslini bi nəŋgu

ni, nàbu nədəgəzlkioru ahàr ke kùli dal-dal. Maslaŋa ya ti àgudar zlam ni ti nèkelkaba seriya gayaŋ a àndava sək akada nu nàbu akaba kùli eslini. <sup>4</sup> Nàgray seriya gani hini ti àna slimi ga Bay geli Yezu. Lekuləm day cakalumvu ; eslini majalay ahàr goro amələbu akaba kùli, njəda ga Bay geli Yezu day amələbu akaba kùli. <sup>5</sup> Akacakalumva ti vumi maslaŋa gani nani a ahar vu ana \*Seteni ti mângri daliya hayaŋ. Nahkay ti maslaŋa gani aməbrəŋ majalay ahàr magədavani ni, mək Melefit amahəŋgay sifa gayaŋ ni ka fat ya ti Bay geli amagrafəŋa seriya kè mis a ni.

<sup>6</sup> Kijəm zlabay ti kamam ? Àbəlay do timey ! \*Miwisiŋ gəzit təkəkiyiya ka humbu ga makala masəfarana, ewisiŋaba zlam na dek ti kəsərum do aw ? <sup>7</sup> Ahàr àdəm si kəzumaba miwisiŋ gani nana e kidiŋ gekùli ba kwa. Tamal kəgruma nahkay ti kigəm \*njəlatani akada ga humbu ga makala masəfarani ya təkəkiyiyu miwisiŋ ndo ni. Ay nəsəra kigəma njəlatana akada ga humbu nana edediŋena, adaba \*Krist àmət azuhva leli. Krist ti naŋ Wur təmbak ya ti tislini ana leli a wuməri ga \*Pak bu ni. <sup>8</sup> Nihi nahəma məgrum wuməri ga Pak geli ! Ay məmbrəŋum zlam magudarani akaba cuday ya məgrabiyu ni dek, məbumkiyiyu miwisiŋ nani va ba. Mədəbum divi ge Melefit àna məbərur bəlaŋ akaba àna jiri sawaŋ.

<sup>9</sup> A wakita nahaŋ ya nəbiki ana kùli ni bu ni ti nəhi ana kùli ahkado kənjəhadumkabu akaba ndam magray mesəwehvu ka ahar bəlaŋ ba. <sup>10</sup> Nəhi ana kùli nahkay ti nədəmki ma ti ka ndam ga \*duniya ya ti tagray mesəwehvu ni do. Nday ya ti eri gatay àki ka zlam ge mis ni, nday ya ti tigi akal ni, nday ya ti tagray pəra ni day nədəmki ma ka tay ndo. Tamal mis àwayay manjəhadani akaba tay do nahəma, si maslaŋa gani asləkaba a duniya ba. <sup>11</sup> Ere ye ti nədəm ni ti nədəmki ti ka ndam məfəki ahàr ke Krist ni. Tamal mis àdəm ahkado naŋ mis ga Yezu

mæk agray mesuwewhu, bi eri gayañ àki ka zlam ge mis, bi agray përa, bi asivù ana mis, bi avi vu gayañ ana zum, ahkay do ni bi egi akal nahëma, ku mæzum zlam akaba nañ ka ahar bëlañ kèzumum ba.

<sup>12</sup> Maslaña ya ti agrafëña seriya kà ndam ya kèbumi akaba tay bi ni ti nu do. Lekulum day grumfëña seriya kà ndam ya kèbum akaba tay ka ahar bëlañ na cilinj. <sup>13</sup> Nday ya ti kèbumi akaba tay bi ni ti Melefit amagrafëña seriya kà tay a. Àbu mæbækiani a Wakita gayañ bu : « Garumaba mis cudayana e kidinj gekuli ba.\* »

## 6

*Ndam ga Yezu tàbèhadki mirdim ka bëza ga møj gatay ba*

<sup>1</sup> Nèdëm nahëma, mis tàlëgava ata wur ga møjana mæk akoru abèhadkibiyu mirdim afa ga ndam ya tàdëbay \*Krist do ni ti àbëlay aw ? Giri-giri ti akoru àna ma gani ti afa ndam ge Melefit sawañ do waw ? <sup>2</sup> Ægay ndam ge Melefit atagrafëña seriya kà ndam ga \*duniya na ðek ti kèsërum do waw ? Tamal akëgrumfëña seriya kà ndam ga duniya ðek ti, kègrum seriya ga zlam nday hini cið-cifeni ni koksah ti kamam ? <sup>3</sup> Ægay \*mëslër ge Melefit tekeði leli amagrafëña seriya kà tay a ti kèsërum do aw ? Iy zla aw kèsëruma nahkay ti, misliki magray seriya ga zlam ga duniya do ni ti kamam ? <sup>4</sup> Nèdëm nahkay ti adaba tamal ti mis tàlëgava ata wur ga møjana e kidinj gatay ba ti, kəcuhwumoru àna ma gani afa ga ndam ga dala ti àbëlay aw ? Ka ya ti ndam ga Yezu tàcakalavu nahëma, ndam nday nani ti lamba gatay àbi akaba tay bi. <sup>5</sup> Nèdëm nahëma, kègrum nahkay ti mimili do aw ? Bay mësër zlam bëlañ ti àbi e kidinj gekuli bu ga mekelikaba seriya gana ana bëza ga møjana àbi eðeðinj aw wahay ? <sup>6</sup> Ku tamal

---

\* 5:13 Mimbiki 17.7.

àbi nɛngu ni, mis abəhadki mirdim ka wur ga mɛjani ti àbɛlay do. Ay lekulum ti kabəhadumki mirdim ka bəza ga mɛj gekuli afa ga ndam ya tɛfəki ahàr ke Krist do ni ti ahəmamam !

<sup>7</sup> Nədəm nahəma, ku tamal kabəhadumki mirdim ka ndam gekuli nɛngu ni kijumkia ke divi ge Melefit a àndava. Lekulum ti tamal maslaŋa nahaŋ àgudaria zlam ana kuli a nahəma, hojo besumia. Tamal àzafəŋa zlam kè kuli àna akal a nahəma, hojo besumia daya. <sup>8</sup> Ay lekulum ti kèbesum do. Kagudarumi zlam ana mis ndahaŋ, kigumfiŋa akal kà tay a sawaŋ ; tata nday gani bəza ga mɛj gekuli keti ni ! <sup>9</sup> ŋgay ndam ya ti tagudar zlam ni atəhuriyu a \*Məgur ge Melefit vu do ni ti kəsərum do aw ? Kəgosum ahàr gekuli ba, sərum : ndam magray hala, ndam ga pəra, ndam mesuwəhvū, ndam ya ti təhəlvu ata zal ata zal ti tandəhadkabu ni, <sup>10</sup> ndam akal, ndam ya zlam ge mis egi eri ana tay ni, ndam ya ti təvi vu gatay ana zum ni, ndam mbadambada akaba ndam ya ti təhəlfəŋa zlam kè mis a ga njəda ni, nday nani dek ti atəhuriyu a Məgur ge Melefit vu do. <sup>11</sup> Ahaslani mis ndahaŋ e kidiŋ gekuli bu day tàgrabiya nahkay. Ay nihi nahəma, Melefit geli àbara kuli àna njəda ga Məsuf gayaŋ a, nahkay ti kiguma njəlatana, kiguma ndam jirena daya. Zlam gani nani dek ti àgray àna slimi ga Bay geli Yezu Krist.

Kəgrum mesuwəhvū ba

<sup>12</sup> Mis ndahaŋ e kidiŋ gekuli bu təhi àna ahàr ahkado ndam ge \*Krist ti təvia divi ana tay ga magray zlam a dek. Təvia divi ana tay ga magray zlam a dek edediŋ, ay ti zlam dek àgri sulumani ana mis do. Nu day nəhi ana ahàr nahkay : təvua divi ga magray zlam a dek, ay ti nihi evidi ga zlam nday nani ti nawayay do. <sup>13</sup> Nahkay day kədəmum Melefit àgriaya zlam məzumani ana huɖ a, huɖ ti ni ga məzumiyu zlam. Iy nahkay edediŋ, ay ti Melefit emijiŋ



huf ata zlam məzumani ni cecæeni. Vu geli ti Melefit àgria ana leli a ti mâgray mesəwehvu àna naŋ do. Àgria ana leli a ti awayay ti mâgri tawi ana Bay geli àna naŋ sawaŋ. Bay geli ti ni afi ahàr ana vu geli. <sup>14</sup> Bay geli àməta ti Melefit àhəŋgaraba naŋ e kisim ba, àvia sifa mawena : leli day amara mahəŋgaraba leli a aməvi sifa maweni ana leli àna njəda gayaŋ.

<sup>15</sup> Ŋgay leli dek ka ahar bəlaŋ miġia vu ge Krist a, nahkay lekulum day palahar ga vu gayaŋ ti kəsərum do aw ? Nahkay ti nazay palahar ga vu ge Krist ti egi vu bəlaŋ akaba vu ga wal hala ti ahəmamam ? Àgravu do simiteni !

<sup>16</sup> Mis tamal ti tandəhadkabu ata wal hala ti, vu gatay cæeni egi vu ge mis biliŋ ti kəsərum do aw ? Adaba Melefit adəm a Wakita gayaŋ bu : « Nday cæeni ti vu gatay emigi bəlaŋ.\* » <sup>17</sup> Ay ti maslaŋa ya ti tanjəhadkabu ata Bay geli ni ti èġia Məsuf ga Yezu àniviyu, majalay ahàr gatay dek bəlaŋani.

<sup>18</sup> Cuhwumfəŋa kà ndam mesəwehva. Zlam magudarani ndahaŋ ya ti mis tagray ni dek ti tijifiŋ kà vu gatay do. Ay maslaŋa ya agray mesəwehvu ni ti agudar ahàr gayaŋ gayaŋani. <sup>19</sup> Vu gekuli ni ti èġia ahay njəlatani ge Melefit a, \*Məsuf Njəlatani anjəhadviyu ti kəsərum do aw ? Məsuf Njəlatani nani ti Melefit àvi ana kuli, naŋ àvu a məbəruf gekuli bu. Vu gekuli ti ge Melefit, do ni ti gekuli gekuleni do. <sup>20</sup> Melefit àpəla zlam gədakana ga mambay kuli àna naŋ a. Nahkay ere ye ti kəgrum àna vu gekuli ni dek ti zləbum Melefit àna naŋ.

## 7

Məhəlvani ata zal ata wal

---

\* 6:16 Mənjəkiani 2.24.

<sup>1</sup> Nihi nahəma nəŋgəkia àki ka ma ya kəbumukibiyu a wakita gekəli bu na. Ka nu ti zal àday wal do simiteni ti àbəlay. <sup>2</sup> Ay ku tamal nahkay nəŋgu ni, bi maslaŋa amagraj mesəwehvu ti hojo zal mâday wal gayaŋ, wal day mâday zal gayaŋ. <sup>3</sup> Nahkay ahàr àdəm zal àmbati aləŋ ana wal gani ba, wal day àmbati aləŋ ana zal gani ba. <sup>4</sup> Adaba mam, wal ti vu gayaŋ ti gayaŋ gayaŋani do : ga zal gani sawaŋ. Zal day nahkay ; vu gayaŋ ti gayaŋ gayaŋani do : ga wal gani sawaŋ. <sup>5</sup> Nahəma, wal èkeli vu gayaŋ ana zal gayaŋ ba, zal day èkeli vu gayaŋ ana wal gayaŋ ba. Si bi tìciva e kidiŋ gatay ba, təpəsaba ga sarta bal ga mahəŋgalay Melefit a. Ay zla nahəma kəpəsumaba kay ba, do ni ti \*Seteni aməŋgət divi ga magosay kəli, adaba bi ekisləmki məpəsumabana ga sarta kay koksah ti ni.

<sup>6</sup> ŋgay grum nahkay ti nəhi ana kəli ga njəda do. Nədəm tamal kəgrum nahkay ti àbəlay sawaŋ. <sup>7</sup> Ka nu ti nawayay ti mis dek tanjəhad akada goro ni, tàday wál ba. Ay ti Melefit àvia njəda ana mis a gərgəri. Maslaŋa nahaŋ Melefit avi njəda ga maday wal ahkay do ni ga maday zal, ana maslaŋa nahaŋ ti ni avi njəda ga manjəhadani naŋ bəlaŋ.

<sup>8</sup> Nihi nahəma nəhi ma ana wál madakway akaba ndam ya wál təfəŋ kà tay bi ni. Nəhi ana tay nahəma, tamal tanjəhad ka ahàr gatay akada goro ni ti àbəlay. <sup>9</sup> Ay ti maslaŋa ya ti èsliki mebeseni do ni ti mâday wal, wal ti ni mâday zal. Hojo kəhəlumvu zlam gekəli, ere gani arəh ga wal ahkay do ni ga zal amakađ kəli ti ni.

<sup>10</sup> Nihi ti nəhi ma ana ndam ya təhəlva ni. Ma hini ya nədəm ni ti ma goro do, ma ga Bay geli. Àdəm ahkado : Wal tèdevu ata zal gayaŋ ba. <sup>11</sup> Ay tamal ti tèdeva nəŋgu ni, mənəhadə nahkay, àday zal ba. Tamal èbesey manjəhadani koksah nahəma, tənəgalabu ata zal gayaŋ. Zal day àgaray wal gayaŋ ba.

<sup>12</sup> Nihi ti nahi ma ana lekulum ndahaŋ ni. Nəfəm ma hini ti nu, do ni ti Bay geli Yezu do. Nəfəm nahəma : Tamal maslaŋa əfəkia ahər ka Yezu a, wal gayaŋ ni əfəki ahər ka Yezu ndo mək wal ni awayay manjəhadani ata naŋ ti, aŋaray naŋ ba. <sup>13</sup> Wal day nahkay, tamal əfəkia ahər ka Yezu a, zal gayaŋ ni əfəki ahər ka Yezu ndo mək zal ni awayay manjəhadani ata naŋ ti, əsləka ba. <sup>14</sup> Nəfəm nahkay ti adaba zal ya əfəki ahər ka Yezu ndo ni ti naŋ mis ge Melefit azuhva wal gayaŋ ya əfəkia ahər ka Yezu a ni. Nahkay day wal ya əfəki ahər ka Yezu ndo ni ti naŋ mis ge Melefit azuhva zal gayaŋ ya əfəkia ahər ka Yezu a ni. Əgia nahkay ti bəza gatay ni Melefit adaba tay a, tigia ndam gayaŋ a. Tamal nahkay do ni ti bəza gatay ni tigi ndam ge Melefit ndo. <sup>15</sup> Ay tamal maslaŋa ya ti əfəki ahər ka Yezu ndo ni awayay medeveni ata wal gayaŋ ahkay do ni ata zal gayaŋ nahəma, tēdevu. Naŋ ya ti əfəkia ahər ka Yezu a tēmbərəŋ naŋ ni ti ku zal, ku wal nəŋgu ni təfəki ŋgasa ga manjəhadkabani akaba maslaŋa nahaŋ ni do. Adaba Melefit əzalay kuli ti, awayay kənjəhadum əna sulumani. <sup>16</sup> Nəfəm nahəma, nak wal ya ti kəfəkia ahər ka Yezu a ni ti bi Melefit amahəŋgay zal gayak azuhva nak ti kəsəra waw ? Nak zal ya ti kəfəkia ahər ka Yezu a ni ti bi Melefit amahəŋgay wal gayak azuhva nak ti kəsəra waw ?

*Ku way way do mənəhad akada gayaŋ ya Melefit əzalay naŋ ni*

<sup>17</sup> Giri-giri nahəma, ahər əfəm ku way way do manjəhad gayaŋ mənəja akada ga Bay geli Yezu ya əvi ka sarta ya Melefit əzalay naŋ ni. Ere ya nahi ana ndam ga Yezu ya \*təcakalavu a kəsə gərgərani bu ni ti nahkay. <sup>18</sup> Tamal bi maslaŋa Melefit əzalay naŋ kəfi gayaŋ \*mekeleni ti mənəhad nahkay, əhəŋgarkiyu ba. Tamal bi maslaŋa Melefit əzalay naŋ kəfi gayaŋ mekeleni

do ni ti mânjêhad nahkay, êkeley ba. <sup>19</sup> Mekeley kûdî ahkay do ni mekeley kûdî do ni ti àzaya arañja do. Zlam maβəlani ti magray ere ye ti Melefit àdəm ndam gayaŋ tâgray ni ciliŋ. <sup>20</sup> Ahàr àdəm nahəma, ku way way do mânjêhad akada gayaŋ ya Melefit àzalay naŋ ni. <sup>21</sup> Tamal bi nak evidî ka sarta ya Melefit àzalay kur ni ti àhəluk ahàr ba. Ay ti bi kəŋgəta divi ga mambay ahàr gayak a ti mbay. <sup>22</sup> Nədəm nahkay ti adaba maslaŋa ya ti naŋ evidî mək Bay geli àzala naŋ a nahəma, naŋ akada evidî va do, adaba ègia mis ga Bay geli a. Nahkay day, maslaŋa ya ti naŋ evidî do mək \*Krist àzala naŋ a nahəma, ègia evidî ge Krist a. <sup>23</sup> Lekulum dek Melefit àmba kuli àna zlam gədakana. Nahkay ti kədfəbum mis akada lekulum evidî gatay va ba. <sup>24</sup> Bəza ga mmawa goro ni, nəhi ana kuli nahəma, ahàr àdəm ku way way do mânjêhad kè eri ge Melefit akada gayaŋ ya ti Melefit àzalay naŋ ni. Tànjêhad nday ata Melefit ti nahkay.

### Wəwal ya təsər zawal day-day do ni

<sup>25</sup> Nihî ti nəzlapaki ka ma ga wəwal ya təsər zawal do ni. Ma ya anədəm ni ti Bay geli àhu ndo, nani majalay ahàr goro goroani. Ay nu ti, Bay geli àgrua sulum gayaŋ a, nahkay mis tislîki mægəskabu ma goro ya nədəm ni.

<sup>26</sup> Ka majalay ahàr goro nahəma, hojo ku way way do mânjêhad akada gayaŋ ya anjêhad ni. Nədəm nahkay ti azuhva daliya ge mis ya təcakay ka sarta hini ni. <sup>27</sup> Tamal nak kəbu àna wal gayak nahəma, kîdumvu ba. Tamal nak wal gayak àbi ti ni, kàday wal ba. <sup>28</sup> Ay tamal kaday wal nahəma, zlam magudarani do. Nahkay day tamal wal ya àsər zal day-day do ni akoru ka zal day, zlam magudarani do. Ay ti sərunki lala, wəwal akaba zawal gatay atəcakay daliya dal-dal a duniya bu. Nəhi ana kuli kədum wál ba

akaba kèdægum ka zawal ba ti, adaba nawayay ti kàcakum daliya nani ba.

<sup>29</sup> Bəza ga mmawa goro ni, ere ye ti nədəm ni ti nədəm adaba sarta àbiyu kay va bi. Kwa nihi, maslaṅa ya ti wal gayanṅ àbu ni ti mājalay ahàr akadà ga maslaṅa ya wal gayanṅ àbi ajalay ahàr ni. <sup>30</sup> Maslaṅa ya ti etəwi ni ti mânjəhad akadà naṅ àbi etəwi bi. Maslaṅa ya ti amərvu ni ti mânjəhad akadà naṅ àbi àmərvu bi. Maslaṅa ya ti asəkum zlam ni ti mânjəhad akadà naṅ àbi àsəkum zlam bi. <sup>31</sup> Maslaṅa ya ti agray təwi àna zlam ga duniya ni day mânjəhad akadà naṅ àbi àgray təwi àna zlam ga duniya bi. Nədəm nahkay ti adaba manjəhad ga duniya hini ara andav wudak.

<sup>32</sup> Nawayay ti araṅa àhəli ahàr ana kuli ba simiteni. Maslaṅa ya ti wal gayanṅ àbi ni ti ajalaki ahàr ke təwi ga Bay geli Yezu ciliṅ. Awayay agray zlam ya ti àbəlafəṅ kà Bay geli Yezu ni. <sup>33</sup> Ay maslaṅa ya ti wal gayanṅ àbu ni ti ajalaki ahàr ka zlam ga duniya. Awayay agray zlam ya ti àbəlafəṅ kà wal gayanṅ ni. <sup>34</sup> Majalay ahàr gayanṅ cə cə, adaba awayay ti ere ye ti agray ni mábəlafəṅ kà wal gayanṅ awayay ti mábəlafəṅ kà Bay geli daya. Nahkay day, wəwal ya ti təbi ka zawal bi ni akaba bəza dahalay ni təjalaki ahàr ke təwi ga Bay geli ciliṅ. Tawayay ti vu gatay akaba majalay ahàr gatay dek mânja ga Bay geli. Ay wəwal ya ti təbu ka zawal ni ti təjalaki ahàr ka zlam ga duniya. Tawayay tagray zlam ya ti àbəlafəṅ kà zawal gatay ni.

<sup>35</sup> Ma goro hini ya nəhi ana kuli ni ti ga məjənaki kuli, do ni ti ga macafəṅa kuli ga magray ere ye ti lekulum kawayum na do. Ay ti nawayay ti kəgrum zlam àna divi gani, nawayay ti kədəbum Bay geli àna hud bəlaṅ, ti kəjalum ahàr cə cə ba.

<sup>36</sup> Nihi nahəma, bi wur dagwa nahanṅ naṅ àbu àna məva gayanṅ, nday təbu nahkay, təhəlvu faṅ ndo. Mək wur

dagwa ni adəm : « Tamal nàzay naŋ ndo ni ti àbèlay do, adaba mæbèruv goro àdèvia a naŋ va, nahkay nawayay ti mæhèlvu. » Tamal naŋ àbu adəgəzl nahkay ti mągray akada ga mæbèruv gayan awayay ni, mązay naŋ : nani ti zlam magudarani do. \* <sup>37</sup> Ay bi wur dagwa ni àwayay mazay mæva gayan ni do, àsəra a mæbèruv gayan ba, maslaŋa nahaŋ àcafəŋa naŋ a ndo, esliki manjəhadani nahkay ka ahàr gayan tata nahəma, tamal àzay naŋ ndo ni ti àgra zlam mabəlana. <sup>38</sup> Ma gani ti nahkay hi : Maslaŋa ya ti àza mæva gayan na ti àgra zlam sulumana. Ay maslaŋa ya ti àzay mæva gayan ni ndo ni ti àgra zlam sulumana àtama ga maslaŋa ya ti àzay na.

<sup>39</sup> Ay wal ya ti zal gayan naŋ àbu àna sifa mba ni ti àday zal nahaŋ ba simiteni. Ay tamal zal gayan ni àməta nahəma, esliki maday zal nahaŋ ya ahàr gayan awayay ni tata. Ay zla ti aday ti zal ya ti naŋ àbu afəki ahàr ka Bay geli ni. <sup>40</sup> A majalay ahàr goro bu ni ti tamal ànjəhada zlam gayan a nahəma, azum gəda àtama ga wal ya àday zal nahaŋ na. Nədəm nahkay ti nu day \*Məsuf ge Melefit naŋ àbu akaba nu.

## 8

### *Aslu ga pəra*

<sup>1</sup> Nihi ti nəzlapaki ka ma ga aslu ga pəra. Ma gekuli ya kədəmum leli dək məsəra zlam a ni ti ma gekuli ni jiri edefiŋ. Ay məsər zlam ti avi zlabay ana mis ; ere ye ti azoru mis kama ni ti mawayavani. <sup>2</sup> Tamal mis àdəm naŋ àsəra zlam a ti, àsər zlam lala faŋ ndo. <sup>3</sup> Ay tamal

---

\* <sup>7:36</sup> Mis ndahaŋ tədəm Pol àdəmki pakama hini ti ka wur dagwa nday ata mæva gayan do ; tədəm Pol àdəmki ti ka bəŋ ga wur nday ata wur gayan dahalayani, bəŋ ga wur ni awayay adi zal.

mis awayay Melefit nahəma, Melefit àsəra naŋ gayəŋ a àndava.

<sup>4</sup> Kəhumu ndam ya təfəki ahàr ka Yezu ni ti təvia divi ana tay a ga məzum aslu ga pəra aw? Ma gekəli ya kəđəmum ni ti jiri : pəra ti zlam masakani eđediŋ. Nahaŋ ni kəđəmum ahkado Melefit ti bəlaŋ, nahaŋ àbi : nani day jiri eđediŋ. <sup>5</sup> Zlam təbu kay a huđ melefit bu akaba ka hađ, mis tìpia ti təđəm zlam nday nani melefit. Nahkay ti melefit akaba bəbay təbu kay. <sup>6</sup> Ku tamal nahkay nəngu ni, geli ti Melefit naŋ bəlaŋ, naŋ Bəŋ ga Yezu. Naŋ ti àgraya zlam a đek. Leli day naŋ àgraya leli a ti mîgi ndam gayəŋ. Nahkay Bay geli ti naŋ bəlaŋ, naŋ Yezu Krist. Zlam ge Melefit ya àgraya ni đek ti, àna naŋ. Leli day məbum àna sifa ti azuhva naŋ.

<sup>7</sup> Ay ku tamal leli ndahaŋ ni məsəra zlam nday nana nəngu ni, mis ndahaŋ təbu e kidiŋ geli bu təsər do. Nday nani ti ahaslani tàgrabiya pəra, aŋgwaz gani àsləkiaba ana tay ndo kekileŋa. Nahkay tamal təcaka aslu ga pəra ti təđəm tàgudara, adaba nday gani təsərkaba divi ge Melefit a lala faŋ ndo. <sup>8</sup> Ere ye ti azoru leli afa ge Melefit ni ti zlam məzumani do. Tamal məzum ti àjənaki leli ga moroni kama do. Tamal məzum do day àguluŋ leli do.

<sup>9</sup> Kəsəruma kisləmki məzum zlam đek. Ay ti bumvu slimi lala, do ni ti maslaŋa ya ti àsərkaba divi ge Melefit a lala faŋ ndo ni emijikia ke divi a azuhva zlam gekəli ya kəzumum na. <sup>10</sup> Adaba tamal ti maslaŋa nani epia kur a, nak ya ti kəsəra zlam a ni, nak kəbu kəzum zlam a ahay ga pəra bu nahəma, naŋ ya ti àsərkaba divi ge Melefit a lala faŋ ndo ni naŋ day ara azay njəda gayəŋ ga məzumani. <sup>11</sup> Nahkay ti məsər zlam gayak ni ejiŋ maslaŋa ya ti àsərkaba divi ge Melefit a lala faŋ ndo ni. Maslaŋa nani ti wur ga məŋ geli, Krist àmət ti ga mahəŋgay naŋ. <sup>12</sup> Tamal kəgrum nahkay ti kagudarumi zlam ana bəza ga

məŋ geli, kəvumi majalay ahàr ana tay adaba tèsərkaba divi ge Melefit a lala faŋ ndo. Kagudarumi zlam ana tay ti, kagudarumi zlam ana \*Krist. <sup>13</sup> Nahkay ere ye ti nədəm ni ti nihi : tamal zlam məzumani goro ni ejiŋkia wur ga məŋ goro ke divi a nahəma, anahəpəd aslu dáy-dáy va do. Adaba mam, nawayay ti wur ga məŋ goro èjikia ke divi a ba.

## 9

*Pol* adəfiki manjəhad gayəŋ ana mis

<sup>1</sup> Nu ti nəsəra nisliki magray ere ye ti nawayay ni dek. Ŋgay nìpia Bay geli Yezu àna eri goro a, nu zal asak gayəŋ daya ti kəsərum do aw ? Lekuləm kəfumki ahàr ka Bay geli ti azuhva təwi goro ya nəgri ni do aw ? <sup>2</sup> Ku tamal mis ndahaŋ tèsər nu zal asak ga Yezu do nəŋgu ni, lekuləm ti kəsəruma nu zal asak gayəŋ. Kəfumkia ahàr ka Bay geli Yezu azuhva təwi goro ya nəgray e kidiŋ gekəli bu na ti, nani adafaki nu zal asak gayəŋ.

<sup>3</sup> Ka ya ti mis təbu tahəŋgalafua ma ni ti nahəŋgarfəŋ, nədəm nahkay nihi : <sup>4</sup> Leli ndam \*asak ga Yezu ti misliki məzum zlam akaba misi zlam azuhva təwi geli ya magray ni do aw ? <sup>5</sup> Misliki moroni afa gekəli àna wal ya àfəki ahàr ke Yezu ni do waw ? Ndam asak ndahaŋ ni akaba bəza ga məŋ ga Bay geli Yezu ni akaba Piyer təbi tagray nahkay bi aw ? <sup>6</sup> Ahàr adəm magray təwi ga məzumi zlam ana huđ geli ti leli ata Barnabas cecə cə a ciliŋ aw ? <sup>7</sup> Ndam slewja tagray təwi ga slewja gatay ti, təpəl tay do aw ? Maslaŋa ya ti àjava zlam a ni ti azum bəza gani do aw ? Tək day ti maslaŋa ya ti ajəgay zlam ga gənaw ni ti aducaya duwa gana esi do aw ?

<sup>8</sup> Ma ya nədəm ni ti, nani majalay ahàr geli mis ciliŋ do, e \*Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni bu day nahkay.

<sup>9</sup> Àbu məbəkiani e Divi gani nani bu nahkay hi : « Ka ya



ti kəzləbum hay àna sla nahəma, kəwəlumikabu pakama ga macafəña nañ kà məzum zlam a ba.\* » Melefit àdəm nahkay ti, kəhumi ana ahàr àdəmki ma ti ka slasla ciliñ aw ? <sup>10</sup> Melefit àdəm nahkay ti, àdəmki ti ke leli ndam mægri təwi ni do aw ? Iy, àdəmki ti ke leli ededij. Leli ti magray təwi akada ga ndam ya ti təwəs vədañ ahkay do ni akada ndam ya ti təzləb hay ni. Nday nani tagray təwi ti təsəra atəngət zlam. <sup>11</sup> Leli ti akada ndam mizligi hay : hay gani nani ti pakama ge Melefit ya məhi ana kəli ni. Nihi ti lekulam kəbum àna zlam sulumani ge Melefit ya leli mægri ana kəli ni, ay leli məngətfəña zlam sulumana kə kəli a ti kəwayum do waw ? Məngət zlam sulumani nani ti mabaz hay ya ti mizligi ni do waw ? <sup>12</sup> Mis ndahañ ni tekeđi təngətfəña zlam kə kəli a, sakomba leli aw !

Ay ku tamal misliki məngətfəña zlam kə kəli a tata nəngu ni, mihindifiña kə kəli a ndo. Miβesey zlam ni dek, adaba mawayay ti macafəña mis ga mægəskabu \*Ma Məweni Sulumani ge Krist na ba. <sup>13</sup> A \*ahay gəđakani ge Melefit bu ni ti ŋgay ndam mægri təwi ana Melefit ni təngət mahar gatay, ndam meviyeki aslu ni day təngət mahar gatay ti kəsərum do aw ? <sup>14</sup> Nahkay day, Bay geli àdəm ndam ya ti təhi Ma Məweni Sulumani ana mis ni təngət zlam məzumani àna Ma Məweni Sulumani ya təhi ana mis ni.

<sup>15</sup> Ku tamal nahkay nəngu ni, nu ti nəgray nahkay do : ku kəvumu zlam day nəwayafəña kə kəli a do. Ere ye ti nəbəki ni ti, ge mihindifiña zlam kə kəli àna nañ a do. Tamal nagraj nahkay ti hojo nəməta ! Nəngətfəña zlam kə kəli a do ni ti avu məmərani. Maslaña àbi esliki macafəña nu kə məmərani gani nana bi. <sup>16</sup> Nu nəbu nəhi Ma Məweni Sulumani ana mis kəlavad. Ay təwi gani nani

---

\* <sup>9:9</sup> Məñjay Mimbiki 25.4. Ka sarta gani nani ti təzləb zlam ti àna aday do : slasla təcəlki.

àvu miji zlabay do, adaba mam, Melefit àfaku njéda ga magrani. Tamal nêhi Ma Mûweni Sulumani ana mis do nahêma, Melefit mâtrað nu! <sup>17</sup> Tamal tawi gani nani nagray ka mawayay goro ti si akal tæpælløj nu. Ay ègia nàgray ka mawayay goro do, nagray ti adaba Melefit àfuva a ahar va palam. <sup>18</sup> Tamal ti ègia nahkay ti nængætøj mam? Ere ye ti nængætøj ni ti nihi: nêhi Ma Mûweni Sulumani ana kuli ga sulum. Ku tamal ahàr àdàm lekulum kævumuløj zlam nængu ni, nihindiløj zlam kè kuli ndo.

<sup>19</sup> Nu evidi ga maslaña do, nu nægur ahàr goro. Ay ti nàza ahàr goro a, nigia evidi ge mis a dek, ti nêhælibiyu mis ana Krist a kay dal-dal, ti tæfæki ahàr lala. <sup>20</sup> Ka ya ti nu nêbu e kidij ga ndam \*Zude bu nahêma, nanjêhad akada nu zal Zude, adaba nawayay ti nêhælibiyu tay ana Krist ti tæfæki ahàr lala. Ka ya ti nu e kidij ga ndam ya tadæbay Divi ge Melefit ya Mûwiz àbæki ni bu nahêma, nanjêhad akada ga maslaña ya adæbay Divi ge Melefit gani nani ni, ay Mûwiz àna Divi gani nani àfaku ngasa va do. Nagray nahkay ti nêhælibiyu tay ana Krist, ti tæfæki ahàr lala. <sup>21</sup> Ka ya ti nu e kidij ga ndam ya tæsær Divi ge Melefit do ni bu ni ti nanjêhad akada ga maslaña ya ti àsær Divi ge Melefit do ni, ti nêhælibiyu tay ana Krist, tæfæki ahàr lala. Ay ti nu maslaña ya ti àsær ma ge Melefit do ni do, adaba næsæra nægæskabá ma ge Krist a. <sup>22</sup> Ka ya ti nu e kidij ga ndam ya ti tæsærkaba divi ge Melefit a lala fañ ndo ni ti nanjêhad akada ga maslaña ya ti àsærkaba divi ge Melefit a lala fañ ndo ni, ti nêhælibiyu tay ana Krist, ti tæfæki ahàr lala. Nahkay ka ya ti nu e kidij ge mis weley weley bu do ni dek ti nazay manjêhad ga ndam nani, adaba nawayay ti ku àbi àbi nængu ni nêhælibiyu mis ndahañ ana Krist ti mâhøjgay tay. <sup>23</sup> Ere gani nani ya nagray ni dek ti, ti Ma Mûweni Sulumani môru kama kama, ti Melefit mâgru sulum gayañ akada ya agri ana ndam gayañ ndahañ ni.

<sup>24</sup> Kèsəruma, ka ya ti mis tacuhwakaboru ti têsər way eminjyiu enji way nahəma, tacuhwakaboru ti nday dek ka ahar bəlaŋ. Ay ti mis biliŋ gatay enjiyu enji : àra ènjiyu ti təvi zlam ka duwa gani. Nahkay ti lekələm day si kəzum njeđa gekəli akada ga ndam ya ti tacuhwakaboru ni, ti kəŋgətum zlam bilegeni. <sup>25</sup> Ndam ga hwa dek təcahavu àna hwa ga njeđa, ti vu gatay mèsərvu àna naŋ. Ere ye ti tagray ni dek, tawayay ti təŋgət zlam ka duwa gani ; zlam gani ti àpəsfəŋ kà tay do, agədavu. Ay leli ti zlam ya ti Melefit avi ana leli azuhva təwi geli ni ti agədavu do, amələbu ga kaŋgay-kaŋgayani. <sup>26</sup> Nahkay zla nahəma, nu day nəbu nagraj təwi lala akada ga maslaŋa ya ti acuhworu ndələba ni, ahkay do ni akada ga maslaŋa ya ti asi mədukduk ana mis, ahar gayəŋ àdoru a haď do ni. <sup>27</sup> Nəgri daliya ana vu goro, nəgri ere ye ti nu nawayay ni, do ni ti bi nu ya ti nəhi ma ge Melefit ana mis ndahaŋ ni anəŋgət zlam azuhva nani akada gatay ni do.

## 10

*Kəhəŋgrumioru ahàr a haď ana pəra ba*

<sup>1</sup> Bəza ga mmawa goro ni, zlam ya ti àgrakivu ka ata bəŋ geli ka sarta ge Məwiz ni ti agəjazlki ahàr ke kəli ba. Ka sarta gani nani ti Melefit àfəkiaya maklaɓasl ka tay a dek ga majəgay tay àna naŋ a. Nday dek tātuwadaba Dəluv Ndizeni na daya. <sup>2</sup> Gatay ya ti maklaɓasl àhərkiaya ka tay a akaba ya tātuwadaba dəluv ni ba ni ti, kala Melefit àbara tay a dek. Melefit àgray nahkay ti, àwayay ti nday dek tigi akaba Məwiz akada mis bəlaŋ. <sup>3</sup> Nday dek təzuma zlam məzumani ya Melefit àvi ana tay na. <sup>4</sup> Nday dek tisia yam ya Melefit àvi ana tay na. Yam gani nani ti àŋgəzaya a pələď ba. Pələď gani nani ti Melefit àvi ana tay, nani ti \*Krist, asawəđoru akaba tay. <sup>5</sup> Ku àgrava nahkay nəŋgu

ni, mis ahar gəfakani e kidiŋ gatay bu təgri zlam sulumani ana Melefit ndo. Nahkay təmət, hud gili dek kisim gatay.

<sup>6</sup> Zlam gani nday nani təgrakivu ka tay ti adaba tawayay magudar zlam a. Awayay adəfiki zlam ana leli, ti magudar zlam akada gatay ya tawayay magudarani ni ba. <sup>7</sup> Mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu tənəkia ka məhəŋgrioru ahər a hađ ana pəra. Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Mis tənəhada, təzuma zlam a akaba tisia zlam a, mək tìcikaba ga məhəbïani ana pəra.\* » Lekulum zla nahəma kəŋgumkivu ka məhəŋgrioru ahər a hađ ana pəra akada gatay ni ba. <sup>8</sup> Mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu təgra hala, nahkay Melefit əbazl tay dəbu kru kru cə mahar mahkər ka fat bəlaŋ. Lekulum zla nahəma kəgrum hala akada gatay ni ba. <sup>9</sup> Mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu təhəlfəŋa eyu kə Melefit a. Nahkay Melefit əslərkibiyu zlam a hađ kay ka tay, əbazla tay a. Lekulum zla nahəma, kəhəlumfəŋa eyu kə Krist akada gatay ya təhəlfəŋa kə Melefit a ni ba. <sup>10</sup> Mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu təzərdia ma ana Melefit a. Nahkay əslərkibiyu məslər gayaŋ ka tay, əbazla tay a. Lekulum zla nahəma kəzərdum ma akada gatay ni ba.

<sup>11</sup> Melefit əgri zlam nday nani ana tay nahkay ti, awayay ti adəfiki zlam ana mis. Nahkay təbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, ga məziaba azay slimi ana leli a, adaba leli məbu ka mandav ga duniya wudak. <sup>12</sup> Nahkay zla ti maslaŋa ya ti əhi ana ahər naŋ əbu əna njəda ni ti məbavu slimi. Tamal əbavu slimi do ni ti ara ejikia ke divi a. <sup>13</sup> Zlam ya ti ejinəkia kuli ke divi a ni ti ejinəkia mis a dek. Ay Melefit ti ara ajənaki kuli akada gayaŋ ya adəm ni : zlam ya ti akal etijinəkia kuli a atətam njəda gekuli ni ti Melefit amacafəŋa zlam nday nani ge mijinəkia kuli ke divi a. Ka ya ti zlam

---

\* 10:7 Mahərana 32.6.

nday nani tawayay tijiŋkia kuli a nahəma, Melefit aməvi njəda ana kuli ge miβeseni, ti katamumaba.

<sup>14</sup> Ndam goro ni, nawayay kuli. Tamal kiçuma pakama goro ya nəhi ana kuli na ti, kàhəðakumfəŋiyu kà pəra ba.

<sup>15</sup> Lekulum ya nəhi pakama hini ana kuli ni ti kəsəruma zlam a. Jalumki ahàr lala, pakama gani jiri do aw ? <sup>16</sup> Ka sarta ya ti məzumumkabu dəf ge Melefit nahəma, mazay hijiyem akaba zum ni, məgri səsi ana Melefit mək leli dek misi. Leli dek misi zum ni ka ahar bəlaŋ ti, adafaki ti leli miğia akada mis bəlaŋ akaba Krist a adaba mimiz gayan ʔngəziaya ana leli a. Nahkay day mazay \*dipeŋ, mesekeba, məzumum. Magray nahkay ti, adafaki ti vu geli ègia akada vu bəlaŋ akaba Krist a. <sup>17</sup> Dipeŋ ya mesekeba, məzumum ni ti dipen bəlaŋ. Nahkay leli dek miğia akada vu a bəlaŋ, adaba dipen ya məzumum ka ahar bəlaŋ ni ti dipen bəlaŋ.

<sup>18</sup> Nahkay ndam \*Izireyel day ka ya ti təbu təzum aslu ga zlam ya ti tišliŋi ana Melefit ni ti tigi bəlaŋ akaba Melefit do aw ? <sup>19</sup> Pakama hini ya nəhi ana kuli ni ti adəmvaba ahəmamam ? Adəmvaba ti aslu ga pəra akaba pəra pərani ti təbu àna njəda eðeðiŋ aw ? <sup>20</sup> Aha, təbi àna njəda bi. Ay ka ya ti ndam ga pəra tagray pəra gatay, tišliŋ zlam ni ti, tišliŋi ana Melefit do, ana seteni sawaŋ. Nahkay zla nahəma, nawayay ti kiğum bəlaŋ akaba seteni ba. <sup>21</sup> Kisum zum ga Bay geli mək kisumkivu ge seteni keti ni ti àgravu do. Nahkay day kəzumum zlam ga Bay geli mək kəzumumkivu ge seteni keti ni ti àgravu do. <sup>22</sup> Magray nahkay ti, mawayay ti Bay geli məzumki bəruv ke leli aw ? Lekulum kəhumi ana ahàr njəda geli àtam gayan aw ?

*Grum zlam ya ti aŋənaki mis ndahaŋ ni*

<sup>23</sup> Kəðəmum ahkado zlam ni dek kisləmki magrani. Iy, zlam ni dek kisləmki magrani eðeðiŋ, ay ti zlam dek ti

ndahaŋ təjənaki mis do. Zlam ni dek kisləmki magrani eɖeɖiŋ, ay ti zlam dek ti ndahaŋ təzoru mis kama e divi ga Yezu bu do. <sup>24</sup> Ku way way do àɖəbay zlam ga məjənaki ahàr gayaŋ ciliŋ ba, màɖəbay zlam ga məjənaki mis ndahaŋ kwa sawaŋ.

<sup>25</sup> Nahkay zlam ya ti təsəkumoru a gosku bu ni dek kisləmki məzumumani. Araŋa àhəli ahàr ana kəli ba : kìhindəm day ba. <sup>26</sup> Adaba mam, duniya akaba zlam gani dek ti ga Bay geli. †

<sup>27</sup> Tamal maslaŋa ya ti àfəki ahàr ka Yezu do ni àzala kəli a ga məzum zlam akaba naŋ a mək kədəguma nahəma, zulum ere ya avi ana kəli ni dek. Araŋa àhəli ahàr ana kəli ba : kìhindəm day ba. <sup>28</sup> Ay tamal bi maslaŋa nahaŋ ahi ana kəli ahkado : « Hini aslu ga pəra » nahəma, kəzumum ba. Kəzumum do ni ti azuhva maslaŋa nani ya àhi ana kəli ni, ti ahàr àhəli ba. <sup>29</sup> Nəɖəm nahkay ti, nəɖəmki ti ka majalay ahàr ga maslaŋa ya ti awayay azum ni do ; nəɖəmki ti ka majalay ahàr ga maslaŋa ya ti àhi ma gani ni.

Tamal àhua ma gana mək nəɖəm nəgur ahàr goro, nəzum zlam ni kekileŋa nahəma, maslaŋa gani nani ya àhu ma ni ara adəm nu nəgudara zlam a. Ay tamal adəmkua nahkay ti àbəlay do. <sup>30</sup> Tamal nəgri səsɪ ana Melefit ga zlam ya nəzum ni mək maslaŋa nahaŋ adəmku ma, adəm ahkado nəgudara zlam a nahəma, àbəlay do, adaba nəgria səsɪ ana Melefit a àndava.

<sup>31</sup> Nahkay tamal bi kəzumum zlam, bi kisəm zlam ahkay do ni bi kəgrum zlam weley weley do dek nahəma, grum ti mis təzləbay Melefit àna naŋ. <sup>32</sup> Kəgrum zlam ya ti ejiŋkia mis ke divi a ni ba, ku ndam \*Zude, ku nday ya ndam Zude do ni, ku ndam ge Melefit ya \*təcakalavu ku eley eley do dek ni, kəgrum zlam ya ti ejiŋkia tay ke divi a ni ba. <sup>33</sup> Nu

† 10:26 Məŋjay Limis 24.1.

nèbu nagray ti nahkay : zlam ya nagray ni dek, nawayay ti mâbêlafəŋ kè mis ndahaŋ ni dek. Nəjalaki ahàr ke ere ya ajənaki nu ni do ; nəjalaki ahàr ti ke ere ye ti ajənaki mis ndahaŋ ni dek sawaŋ. Nagray nahkay ti, nawayay ti Melefit mâhəŋgay tay.

## 11

<sup>1</sup> Nahkay grum zlam dek akada goro ya nagray ni ; nu day nèbu nagray zlam dek akada ge \*Krist ya agray ni.

Məfakabu zlam ka ahàr

<sup>2</sup> Nəgri səsı ana kəli adaba kəbum kajalumku ahàr a zlam bu dek, kəgəsumkabá pakama ya təhu mək nəcahi ana kəli na. <sup>3</sup> Ay ti ere ye ti nawayay ti kícum lala ni ti nihi : agur zawal dek ti \*Krist ; agur wal ti zal ; agur Krist ti Melefit. <sup>4</sup> Tamal ti zal ahəŋgalay Melefit ahkay do ni ahəŋgri pakama ge Melefit ana mis, naŋ àbu àna azana ka ahàr nahəma, anjak Bay ya agur naŋ ni. <sup>5</sup> Ay tamal ti wal ahəŋgalay Melefit ahkay do ni ahəŋgri pakama ge Melefit ana mis, naŋ àbi àna azana ka ahàr bi nahəma, anjak bay ya agur naŋ ni. Egi zlam ge mimili, akada ga wal ya àwəskaba ahàr a ndəluḅ ni. <sup>6</sup> Nahkay tamal wal àwayay məfakabu azana ka ahàr do nahəma, hojo məwəskaba, nani dek zlam bəlaŋ. Ay kəsəruma wal ya ti awəskaba ahàr a ahkay do ni ekelkia məhər a asay mimili ti ahàr àdəm məfakabu azana ka ahàr. <sup>7</sup> Zal zla nahəma, ahàr àdəm əfakabu azana ka ahàr ba, adaba Melefit àgraya naŋ ka mazavu gayaŋ ga madafaki njəda gayaŋ a. Wal ti ni Melefit àgraya naŋ ga madafaki njəda ga zal a. <sup>8</sup> Melefit àgraya zal a ti àna jamaŋgay ge mis walana do, àgraya wal àna jamaŋgay ge mis zalana sawaŋ. <sup>9</sup> Melefit àgraya zal a ti azuhva wal do. Àgraya wal azuhva zal a sawaŋ. <sup>10</sup> Nahkay ti ahàr àdəm wal məfakabu azana ka ahàr, ga madafakiani maslaŋa àbu agur naŋ. Agray nahkay ti azuhva \*məslər

ge Melefit. <sup>11</sup> Ku tamal nahkay nənğu ni, afa geli ndam ga Bay geli ni ti wal anjəhadıvu a ahar vu ana zal, zal day anjəhadıvu a ahar vu ana wal. <sup>12</sup> Wal ti Melefit àgraya nən ̀ana jamaŋgay ge mis zalana, zal ti ni wal ewi naŋ. Ay mis dek ti Melefit àgraya tay a.

<sup>13</sup> Jalum a ahàr gekəli bu lala day nimi : tamal wal ahəŋgalay Melefit məfakabu azana ka ahàr do ni ti àbəlay aw ? <sup>14</sup> Mis dek təsəra, tamal zal agalkabu ahàr ti nani zlam ge mimili do aw ? <sup>15</sup> Ay wal ti ni tamal agalkabu ahàr nahəma, nani zlam məbəlani dal-dal do waw ? Melefit àgray məhər ga wal mədək zilip ti ga maŋgah ahàr gayan ̀a kəla ga azana ya amal afakabu, aŋgah ahàr gayan ̀ana nən ni. <sup>16</sup> Maslaŋa ya ti àgəskabu pakama hini ya nədəm ni do ni ti si mıcı lala : leli magray ti nahkay, ndam ga Yezu ya \*təcakalavu a kəsa gərgərani bu ni dek tagray nahkay, tədəbay divi nahaŋ do.

### Məzum dəf ge Melefit

<sup>17</sup> Pakama nahaŋ àbu nəhi ana kəli, a huđ ga pakama nani bu nahəma nəgri səsi ana kəli do simiteni. Adaba ere ye ti kəgrum ni àzoru kəli kama do, ahəŋgaroru kəli kələŋ sawaŋ. <sup>18</sup> Ma ya nəhi ana kəli enjenjeni nahəma, nihi : Nici, təhu ahkado ka ya ti kacakalumvu ni ti kəbum kicirəmvu. Tədəm nahkay ti nətamahay ma gatay ni ahar gədəkani jiri edediŋ. <sup>19</sup> Lekələm kicirəmvu nahkay ti àgəski, adaba Melefit awayay adafaki nday ya təfəki ahàr ka Yezu lala ni, ti mis dek təsər tay. <sup>20</sup> Nahkay ka ya ti lekələm kəbum kacakalumvu kəzumum ni ti dəf ga Bay geli do. <sup>21</sup> Adaba kàcakalumva nahkay ti, ku way way do azum zlam zlam gayan ; mis ndahaŋ ləwir awər tay, mis ndahaŋ ti ni zum abazl tay. <sup>22</sup> Tamal kawayum məzumum zlam akaba misəm zlam nahəma, kəzumumbiyu a magam, kisəmbiyu a magam gekəli do



aw ? Nahkay ti kəmənjumləŋ kà ndam ge Melefit ni ti akada nday zlam masakani zla do aw ? Kawayum kəbumki mimili ka ndam ya ti zlam gatay àbi ni zla do aw ? Nihi nahəma, nəhi mam ana kəli mam ? Nəgri səsı ana kəli zla tək ? Aha, nəgri səsı ana kəli do simiteni.

<sup>23</sup> Pakama ya nəhi ana kəli ni ti, nani ma ga Bay geli Yezu. Pakama gani nihi : A hud ga məlavad ya tara təgəsi Bay geli Yezu ana ndam məgur ndam \*Zude ni bu ni ti, Yezu àzay \*dipeŋ, <sup>24</sup> əgri səsı ana Melefit, èsekaba, àdəm : « Hini hi ti aslu ga vu goro, navay ti ga mahəŋgay kəli. Grumoru nahkay, ti kəjalumku ahàr. » <sup>25</sup> Nahkay day ka ya ti təzuma zlam na àndava nahəma, àzay hijiyem akaba zum, àdəm : « Àna zum ge hijiyem hini ti Melefit awəlkabu pakama gayaŋ akaba ge mis ; məwəlvani nani ti məweni. Awəlkabu ti àna mimiz ga vu goro. Grumoru nahkay. Ka ya ti ekisum akada hini lu ni ti kəjalumku ahàr ka ahar bəlaŋ. » <sup>26</sup> Bay geli àdəm nahkay ti, awayay adafaki ti ka ya ti kəzumum dipeŋ akada hini akaba kisum zum akada hini nahəma, kədəfumiki ana mis ti təsər Bay geli àməta. Akədəfumikioru ana tay duk abivoru ana maŋga gayaŋ a.

<sup>27</sup> Nahkay ti maslaŋa ya ti azum dipeŋ ahkay do ni esi zum ge hijiyem ga Bay geli, àjalaki ahàr do ni ti, àgudara zlam a, adaba àmənjaləŋ ka vu ga Bay geli akaba mimiz gayaŋ ni akada zlam masakani. <sup>28</sup> Nahkay zla nahəma, ahàr àdəm ku way way do məsərkaba majalay ahàr gayaŋ a lala day kwa ti məzum, mîsi. <sup>29</sup> Adaba maslaŋa ya ti azum, esi, àsərkaba vu ga Bay geli a do ni ti, naŋ naŋani agray ti Melefit mâtəab naŋ. <sup>30</sup> Mis kay e kidiŋ gekəli bu tēbesey do, ndahaŋ njədə əfəŋ kà tay bi, ndahaŋ ti ni tēmət ti, azuhva zlam gani nani. <sup>31</sup> Tamal ti məsərkaba majalay ahàr geli a lala ti, amal Melefit àtəab leli ndo. <sup>32</sup> Bay geli atəab leli ti, acahi zlam ana leli, adaba awayay

ti ka ya ti aməwəl ndam ga \*duniya àna seriya ni ti àwəl leli akaba tay ba.

<sup>33</sup>Nahkay bəza ga mmawa goro ni, ka ya ti kacakalumvu ga məzum dəf ge Melefit nahəma, jəgum mis dek tinjikaba day. <sup>34</sup>Tamal maslaŋa gani ləwir awər naŋ nahəma, m̂zumbiya zlam a magam a day. Do ni ti, ka ya ti kàcalumva ni ti, akəgrum ti Melefit m̂wəl kəli àna seriya.

Ma ndahaŋ ni ti, nu eninjua day kwa ti anəslamalakabu tay.

## 12

*Njəda* ga magray tūwi gərgərani ya Məsuf Njəlatani avi ana mis ni

<sup>1</sup>Bəza ga mmawa goro ni, nihi ti nəzlapaki ka njəda ga magray tūwi gərgərani ya \*Məsuf Njəlatani avi ana mis ni. Nawayay ti k̂ĉum ma gani lala. <sup>2</sup>Serumki ka ya ti lekuləm kəbum kəgrum pəra nahəma, k̂ĝuma evidi ga pəra nday nana. Pəra nday nani ku tamal t̂zlapay koksah nəngu ni, t̂bia kəli a zlam magudarani va. <sup>3</sup>Nahkay zla nahəma, nəhi ana kəli vay-vay : Maslaŋa ya ti njəda ga \*Məsuf ge Melefit àniviyu ni ti ŋgay Melefit m̂tikwesla Yezu a ti adəm do. Ay maslaŋa ya ti adəm : « Yezu Bay geli » ni ti, maslaŋa nani adəm nahkay ni ti àna njəda ga Məsuf Njəlatani eded̂iŋ.

<sup>4</sup>Njəda ga magray tūwi ya Məsuf Njəlatani avi ana mis ni ti t̂bu gərgəri kay, ay Məsuf Njəlatani gani ti bəlaŋ.

<sup>5</sup>Tūwi ya ti Bay geli avi ana mis ga magrani ni ti t̂bu gərgəri kay, ay Bay geli gani ti bəlaŋ. <sup>6</sup>Divi ya Melefit avi ana mis ga magray tūwi ni ti t̂bu gərgəri kay, ay Melefit gani ti bəlaŋ : agray ti mis dek t̂agray tūwi gani nani dek ti naŋ. <sup>7</sup>Nahkay Melefit adafaki njəda ga Məsuf Njəlatani gayəŋ a manjəhad ga ku way way do geli bu dek. Agray nahkay ti ga məjənavani àna naŋ e kid̂iŋ geli bu.

<sup>8</sup> Ana mis ndahañ nahëma, Məsuf Njəlatani avi njəda ana tay ti təsər majalay ahər sulumani ge Melefit ti təhəngri ana mis, təjənaki tay àna nañ. Ana mis ndahañ ti Məsuf gani bəlañani ni avi njəda ana tay ti təsər ere ye ti Melefit awayay ni ti təhəngri ana mis. <sup>9</sup> Ana mis ndahañ ti Məsuf gani bəlañani ni avi njəda ana tay ti təfəki ahər ke Melefit tətam mis ndahañ. Ana mis ndahañ ti Məsuf gani bəlañani ni avi njəda ana tay ti təhəngaraba mis a arməwər ba. <sup>10</sup> Ana mis ndahañ ti avi njəda ana tay ti təgray zlam ya mis ti pi day-day ndo ni. Ana mis ndahañ ti avi njəda ana tay ti təhəngri pakama ge Melefit ana mis. Ana mis ndahañ ti avi njəda ana tay ti təsərkaba Məsuf ge Melefit a nday ata məsuf magədavana. Ana mis ndahañ ti avi njəda ana tay ti təzlapay ma həma gərgərani ya nday ndayani təsər do ni. Ana mis ndahañ ti ni avi njəda ana tay ti təhəngaraba ma həma gərgərani ya nday ndayani təsər do na ni. <sup>11</sup> Təwi gani nani gərgərani ni dek ti Məsuf bəlañani gani nani agray. Avi njəda gərgərani ana ku way way do akada gayañ ya awayay ni.

*Leli* dek mīgia akada vu a bəlañ

<sup>12</sup> Məzum mazavu ga vu ge mis. Vu ge mis ti bəlañ, ay ti zlam gərgəri kay təfəñ. Ku zlam gərgəri kay təfəñ nəngu ni, vu ni ti bəlañ. \*Krist day nañ nahkay. <sup>13</sup> Nədəm nahkay ti adəba leli dek ku ndam \*Zude, ku nday ya ndam Zude do ni, ku evidi, ku nday ya ti evidi do ni, leli dek Melefit əbara leli àna Məsuf bəlañana, mīgia akada vu a bəlañ. Àvia Məsuf gayañ bəlañani na ana leli a : Məsuf gani nani ti akada ga yam ya təcəhiaya ana mis a ti esi bira ni.

<sup>14</sup> Nahkay zla ti zlam ya təfəñ kà vu ge mis ni ti bəlañ do ; nday kay. <sup>15</sup> Bi asak adəm : « Nu ahar do, nahkay nu nəfəñ kà vu bi. » Ku tamal adəma nahkay nəngu ni, nañ əfəñ kà vu ni va bi aw ? <sup>16</sup> Ahkay do ni bi slimi adəm :

« Nu eri do, nahkay nu nəfəŋ kà vu bi. » Ku tamal àdəma nahkay nəŋgu ni, naŋ àfəŋ kà vu ni va bi aw ? <sup>17</sup> Tamal mis vu gəyaŋ ni dek eri, zlam ndahaŋ təfəŋ bi ti, eci slimi ti àna mam ? Ahkay do ni bi tamal vu gəyaŋ ni dek slimi ti, ezə zlam ti àna mam ? <sup>18</sup> Ay ti Melefit àgraya vu ge mis a nahkay ndo. Àgraya mis a ti, zlam təfəŋ gərgəri kay, àbafəŋ tay kà vu ni bəlaŋ àna bəlaŋ ka mawayay gəyaŋ. <sup>19</sup> Tamal zlam ya təfəŋ kà vu ni dek zlam bəlaŋ, nday gərgəri do nahəma, vu ni àbu mba waw ? <sup>20</sup> Ay ti Melefit àgraya mis a nahkay ndo. Àgraya vu na ti zlam təfəŋ gərgəri kay, vu ni bəlaŋ.

<sup>21</sup> Bi eri ahi ana ahar : « Nawayay kur do » ni ti, esliki məhiani tata waw ? Ahàr day bi ahi ana asak : « Nawayay kur do » ni ti, esliki məhiani tata waw ? Aha ! Tisliki mədəmāni do ; <sup>22</sup> zlam təfəŋ kà vu ya mis tədəm njeđā təfəŋ kà tay bi ni, ay zlam nday nani ti tagray təwi dal-dal. Tamal təhəlfəŋa tay kà vu na ti vu ni àgray təwi do. <sup>23</sup> Ay zlam ndahaŋ təfəŋ kà vu ya mədəm tislī araŋa ndo ni, zlam nday nani ti məfi ahàr ana tay tətama zlam ndahaŋ na. Zlam ndahaŋ təfəŋ kà vu ya mədəm mis tīpi ba asay mimili ni, maŋgah tay àna zlam sulumani. <sup>24</sup> Zlam ndahaŋ təfəŋ kà vu ya mədəm mis tīpi ni ; məbəkī zlam sulumani ka tay do. Nahkay Melefit àgraya vu ge mis a nahəma, awayay afi ahàr ana zlam ya mədəm tislī araŋa ndo ni àtama zlam ndahaŋ na. <sup>25</sup> Àgra nahkay ti, awayay ti vu ge mis èsevu ba, awayay ti zlam ya təfəŋ kà vu ni dek tāgray təwi ka ahar bəlaŋ, tājənavu e kidiŋ gatay bu. <sup>26</sup> Nahkay tamal zlam bəlaŋ ya àfəŋ kà vu ni acakay daliya ti zlam ndahaŋ ni dek təcakay daliya daya. Tamal tazləbay zlam bəlaŋ ya àfəŋ kà vu ni ti zlam ndahaŋ ni dek təmərvu daya.

<sup>27</sup> Lekuləm zla ti, lekuləm dek vu ge Krist. Nahkay ku way way do gekulī dek àfəŋ kə Krist akadā ga zlam ya təfəŋ kà vu ge mis ni. <sup>28</sup> Nahkay e kidiŋ ga ndam ge Krist

ya \*təcakalavu ni bu nahəma, Melefit àbəhad enjenjeni ti ndam \*asak. Ye cū ti ndam ya təhəngri pakama ge Melefit ana mis ni, ya mahkər gani ndam ya ti təcahi zlam ana mis ni. Mək àbəhad ndam ya tagray zlam ya mis tìpi dáy-dáy ndo ni, ndam ya ti tahəngaraba mis a arməwər ba ni, ndam ya ti təjənay mis ni, ndam ya ti tədəfiki divi ana mis ni akaba ndam ya ti təzlapay ma həma gərgərani ya ti nday ndayani təsər do ni. <sup>29</sup> Melefit àbəhad mis ni dek ti ndam asak aw ? Mis ni dek ti nday ndam ya ti təhəngri pakama ge Melefit ana mis ni aw ? Mis ni dek ti nday ndam macahi zlam ana mis aw ? Mis ni dek ti nday ndam ya ti tagray zlam ya ti mis tìpi dáy-dáy ndo ni aw ? <sup>30</sup> Mis ni dek ti nday ndam mahəngaraba mis a arməwər ba waw ? Mis ni dek ti nday ndam ya ti təzlapay ma həma gərgərani ya nday ndayani təsər do ni aw ? Mis ni dek ti nday ndam mahəngaraba ma həma gərgərani ya nday ndayani təsər do na ni aw ? Aha, nahkay do ! <sup>31</sup> Ay ti njəda ga \*Məsuf Njəlatani ya avi ana mis ni ti ndahañ gəđákani tətam ndahañ. Nahkay ti hindəm nday nani kay.

Nihi nahəma, nədəfiki divi nahañ ana kəli. Divi nani ti sulumani dal-dal, àtam ndahañ ni dek.

## 13

### *Mawayavani ti àtam zlam ndahañ dek*

<sup>1</sup> Ku nəzlapay ma həma gərgərani ya nəsər do ni, ku ma həma ge mis ku ma ga \*məslər ge Melefit nəngu ni, tamal nəwayay mis do nahəma, nahənday akada ga ara ahkay do ni akada ga goŋgoŋu ya təsi aday ana tay, tahənday ni ciliŋ. <sup>2</sup> Ku nəhəngri ma ge Melefit ana mis, ku nəsəra zlam a dek, ku nəsəra zlam maŋgahani ge Melefit na dek, ku nəfəkia ahər ke Melefit a dal-dal àtama mis ndahañ a, nahkay nisliki məhiani ana həma təsləkaba a mələŋ gatay ni ba mək təsləkaba eđedifŋ a nəngu ni, tamal ti nəwayay

mis do nahəma, nìsli arañ do. <sup>3</sup> Ku nidiaba zlam goro a dek ana ndam talaga, ku nəgəskabu ti mis tēviyek nu adaba nəfəkia ahàr ka Yezu a nəngu ni, tamal nəwayay mis do nahəma, nəngətiki arañ do.

<sup>4</sup> Maslaña ya ti awayay mis ni ti anjəhad ahəmamam ? Maslaña gani nani ti ebesi ana mis, agri sulum ana mis, àgraləñ solu kè mis do, èji zlabay do, àzay ahàr gayəñ nañ gədakani do. <sup>5</sup> Àgray zlam ge mimili do, àwayi zlam ana huđ gayəñ ciliñ do, àzum bəruv weceweci do, àgəs zlam ya mis tagudari ni a bəruv vu do. <sup>6</sup> Maslaña gani nani ti zlam ge mis ya tàgudar ni àsi bi ; amərvu àna zlam jireni ge mis ya tagray ni, <sup>7</sup> ambərfəña zlam ya mis təgri na dek kà tay a, agəskabu pakama ge mis, awayay ti zlam ge mis ya tagray ni dek mālā kigeni, àmbrəñ mawayay mis day-day do.

<sup>8</sup> Maslaña ya awayay mis nahəma, mawayay mis gayəñ ni àndav day-day do. Pakama ge Melefit ya tədəm àna njəda ga Məsuf gayəñ ni ti, a vad nahañ atəmbrəñ, atəhəngri ana mis va do. Ma həma gərgərani ya mis təzlapay tay àna njəda ga \*Məsuf Njəlatani, təsər tay do ni ti, a vad nahañ atəmbrəñ tay, atəzlapay tay va do. Məsər zlam ge mis ya təsər àna njəda ga Məsuf Njəlatani ni ti, a vad nahañ Məsuf Njəlatani aməvi njəda gani ana tay va do. <sup>9</sup> Zlam nday nani atagravu nahkay ti, adaba nihi ti ere ya məsər ni ti məsəraba dek fañ ndo, àhəcikivu ana leli ; pakama ge Melefit ya məhəngri ana mis àna njəda ga Məsuf gayəñ ni ti mədəmaba dek fañ ndo, àhəcikivu ana leli. <sup>10</sup> Ay ka ya ti Melefit emendeveriña təwi gayəñ a ni ti, ere ye ti ahəci leli ni ti amələbi va bi.

<sup>11</sup> Nədəm nahəma, ka ya ti nu a wur bu ni ti nəzlapay akada ga bəza ni, nəjalay ahàr akada ga bəza ni, nədəgəzl zlam akada ga bəza ni. Ay ka ya ti nìgia gədakana ni ti, nəmbrəña zlam ga bəza ya tagray na, nəgray va do.

<sup>12</sup> Nahkay day, nihi ti mìpi Melefit lala do, akada geli ya

mipi vu geli a kutrum magədavani bu mîpi lala do ni : ka fat gani nani ti emipivu akaba Melefit e eri vu e eri vu lala. Nihi ti nəsər Melefit lala fañ do, ay ka fat nani ti anəsər nañ lala akada gayañ ya àsəra nu a ni.

<sup>13</sup> Nihi ti zlam mahkər təbu kaŋgaya : məfəki ahər geli ya məfəki ke Melefit ni, məsər zlam geli ya məsər Melefit amagra y zlam dək sulumani ni, akaba mawayavani geli ya mawayumvu ni. Ay e kidin ga zlam mahkərani nday nani bu ni ti, ere ye ti àtam ndahañ ni ti mawayavani geli ya mawayumvu ni.

## 14

*Njəda* ga Məsuf Njəlatani ya avi ana mis ni

<sup>1</sup> Nahkay zla nahəma, zum njəda gekuli ti kawayum mis. Hindum njəda ga \*Məsuf Njəlatani ya avi ana mis ni kay. Ahar gəđakani hindum njəda ga məhəŋgri ma ge Melefit ana mis. <sup>2</sup> Adaba mam, maslaña ya ti azlapay ma həma gərgərani ya nañ nañani day àsər do ni ti, àzlapi ana mis do, azlapi ti ana Melefit ciliñ. Nahkay ti maslaña ye eci ma gayañ ni àbi ; maslaña nani adəm pakama \*maŋgahani ge Melefit àna njəda ga Məsuf Njəlatani ciliñ. <sup>3</sup> Ay maslaña ya ti ahəŋgri ma ge Melefit ana mis ni ti àhi ana Melefit do, ahi ana mis àna ma həma gatay. Nahkay ma ya ahi ana tay ni avi njəda ana tay, ajənaki tay, azoru tay kama e divi ge Melefit vu. <sup>4</sup> Maslaña ya ti azlapay ma həma gərgərani ya nañ nañani day àsər do ni ti azoru ahər gayañ kama e divi ge Melefit vu ciliñ. Ay maslaña ya ahəŋgri ma ge Melefit ana ndam ga Yezu àna ma həma gatay ni ti ma gayañ azoru tay dək kama e divi ge Melefit vu.

<sup>5</sup> Nu nawayay ti lekulum dək kàzlapum ma həma gərgərani ya ti lekulum lekulumeni day kəsərurum do ni, ay ti nawayay ahar gəđakani ti kəhəŋgrumi ma ge Melefit ana mis. Maslaña ya ti ahəŋgri ma ge Melefit ana mis

ni ti àtama maslaŋa ya ti azlapay ma hëma gërgërani ya naŋ naŋani day àsër do na, ahkay do ni si ahëngriaba ma hëma ya azlapay ni ana tay a kwa. Tamal ahëngriaba ana tay a nahëma, ma gayaŋ ni azoru ndam ga Yezu kama kama e divi ga Yezu vu. <sup>6</sup> Nihi nahëma, bëza ga mmawa goro ni, bi nakoru afa gekùli, nëhi ma ana kùli àna ma hëma gërgërani ya leli ðek mësër do ni ti, ma goro gani ajënakia kùli ti ahëmamam ? Ahàr àðëm nakoru afa gekùli ti naŋgëhadì pakama manŋahani ge Melefit ana kùli, nëðëfiki mësër zlam ana kùli, nëhëngri ma ge Melefit ana kùli, ahkay do ni nëcahi zlam ana kùli. Tamal nàgra nahkay day kwa ti nëjënakia kùli a do aw ?

<sup>7</sup> Mëzum mazavu ga zlam ge mereki, bi slelim, bi tindü. Zlam nday nani ti tàhënday ka ahàr gatay do. Nahkay tamal kësër miveni lala do ni ti, ku kivi slelim, ku tindü nëngü ni mis tësërkaba ge mereki weley do. <sup>8</sup> Nahkay day tamal kësër mivi slimi cicek do ni ti, mis atëslamalavu, atëðëm hini cicek ga kadvu ti ahëmamam ? <sup>9</sup> Lekulüm day nahkay : ka ya ti kazlapum ma hëma ya lekulüm lekulümeni kësërum do, mis ndahaŋ day tësër do ni ti mis etici ma gekùli ya këðëmum ni ti ahëmamam ? Ma gekùli ni ma masakani. <sup>10</sup> Ma hëma tëbu kay a duniya bu, ku ma hëma weley weley do ðek ndam ga hëma gani tici. <sup>11</sup> Ay tamal nësër ma hëma ga maslaŋa ya ti azlapu ni do ni ti nu nìgia zal zuh mëlëŋ gayaŋ a, naŋ day ègia zal zuh mëlëŋ goro a. <sup>12</sup> Nëhi ana kùli nahëma, ègia kihindëm njëða ga Mësuf Njëlätani ya avi ana mis ni kay ti, hindëm ahar gëðakani ti njëða gani ya tëzoru ndam ga Yezu kama e divi gayaŋ vu ni.

<sup>13</sup> Nahkay maslaŋa ya ti azlapay ma hëma ya naŋ naŋani day àsër do ni ti màhëngalay Melefit ti mëvi njëða ga mëhëngriaba ma gayaŋ ya aðëmaya ni ana mis a. <sup>14</sup> Tamal nahëngalay Melefit àna ma hëma ya nu nuani day nësër



do ni ti mæbæruv goro amær àna zlam ya nahəŋgalay ni, ay ka ya ti nahəŋgalay nahkay ni ti zlam goro ya nəjalay ni àbi. <sup>15</sup> Nahkay nagray ahəmamam? Anahəŋgalay naŋ ti àna ma həma ya nu nuani day nəsər do, Məsuf Njəlatani avu njəda gani ni, ay anagray nahkay ciliŋ do : anahəŋgalay naŋ àna ma həma goro, anəjalaki ahàr daya. Nahkay day enidi limis ti àna ma həma ya nu nuani day nəsər do, Məsuf Njəlatani avu njəda gani ni, ay anagray nahkay ciliŋ do : enidi limis àna ma həma goro, anəjalaki ahàr daya. <sup>16</sup> Nəđəm nahkay ti kamam? Nəđəm nahkay ti, tamal kəgri səsı ana Melefit àna ma həma ya nak nakani day kəsər do, Məsuf Njəlatani avuk njəda gani ni, mək bi maslaŋa nahaŋ àhurkiviya ke kuli ge mici ere ye ti kəđəmum na ti, maslaŋa gani nani esliki məđəmani « Aya nahkay » aw? Èsliki məđəmani do, adaba èci pakama gayak ya kəđəm ni ndo. <sup>17</sup> Nak nakani ti kəbu kəgri səsı ana Melefit lala, ay maslaŋa nani ti ma gayak ya kəđəm ni àzoru naŋ kama e divi ge Melefit vu do.

<sup>18</sup> Nu ti nəgri səsı ana Melefit dal-dal, adaba nəzlapay ma həma gərgərani ya nu nuani day nəsər do ni nətama kuli a dek. <sup>19</sup> Ay ka ya ti ndam ga Yezu təcakalava nahəma, hojo nəđəmaya ma zlam àna ma həma goro ya nəjalaki ahàr na ga macahi zlam ana mis ndahaŋ, ere gani nəđəmaya ma dəbu ehimeya àna ma həma ya nu nuani day nəsər do ni.

<sup>20</sup> Bəza ga mmawa goro ni, nawayay ti kəjalumki ahàr ka zlam nday ndani akada ge mis gəđákani ni. Àki ka zlam magədavani ti nawayay ti kəjalumki ahàr akada ga bəza ciḃ-ciḃeni ya təsər magudar zlam do ni. Ay àki ka zlam ndahaŋ nahəma, nawayay ti kəjalumki ahàr akada ge mis gəđákani ni. <sup>21</sup> Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Bay Melefit àdēm : “Anəhi ma ana nday hini.  
Ma gani nani ti ndam mirkwi atəhi ana tay àna ma həma  
nahaŋ.

Ay ku tamal nagray nahkay nəngu ni atəgəskabu ma goro  
ni do.” \* »

<sup>22</sup> Nahkay ti ma həma ya mis təsər do ni adəfiki zlam  
ti ana ndam ya təfəki ahàr ke Melefit ni do, adəfiki ti ana  
ndam ya təfəki ahàr ke Melefit do ni sawaŋ. Ma ge Melefit  
ya təhəŋgri ana mis ni aŋənaki ndam ya təfəki ahàr ke  
Melefit do ni do, aŋənaki ti ndam ya təfəki ahàr ke Melefit  
ni sawaŋ.

<sup>23</sup> Nahkay ka ya ti lekulum ndam ga Yezu kàcakalumva  
dek ka məlaŋ bəlaŋana nahəma, bi lekulum dek kazlapum  
ma həma gərgərani ya lekulum lekulumani day kəsərum  
do ni, mək ndam ndahaŋ təhərkivaya ke kuli a. Ndam  
nday nani ti bi tawayay tici ere ye ti kədəmum ni ahkay do  
ni bi təfəki ahàr ke Melefit ndo. Ma gekuli ya kədəmum ni  
ti etici aw ? Etici do ! Nahkay atəhi ana kuli lekulum ndam  
seteni do aw ? <sup>24</sup> Ay bi lekulum dek kəbum kəhəŋgrumi  
ma ge Melefit ana mis ti, mək maslaŋa nahaŋ àhurkiviya  
ke kuli a. Maslaŋa gani nani ti bi əfəki ahàr ke Melefit do  
ahkay do ni bi awayay eci ere ye ti kədəmum ni. Emicia ma  
gekuli ya kədəmum na dek ti, aməsər naŋ bay magudar  
zlam, Melefit aməgəs naŋ àna seriya. <sup>25</sup> Eslini ere ya a  
məbərux gayəŋ bu ni dek aməŋgazlavaya ka dala. Nahkay  
ti amazləbay Melefit, aməhəŋgrioru ahàr a had meleher  
ndibani a had, aməhi ana kuli Melefit naŋ àbu e kidiŋ  
gekuli bu edediŋ.

*Ka ya ti kacakalumvu ni ti grum zlam kigeni*

<sup>26</sup> Bəza ga mmawa goro ni, nəhi mam ana kuli mam ? Ka  
ya ti kacakalumvu ni ti ku way way do \*Məsuf Njəlatani

---

\* 14:21 Izayi 28.11-12.

avi njêda ga magray zlam : maslaŋa nahaŋ bi edi limis, maslaŋa nahaŋ bi acahi zlam ana mis, maslaŋa nahaŋ bi azlapi pakama \*manġahani ge Melefit àna mis, maslaŋa nahaŋ bi azlapay ma hëma ya naŋ naŋani day àsër do ni, maslaŋa nahaŋ bi ahëŋgaraba ma hëma ya naŋ naŋani day àsër do ni. Ay ere ye ti kəgrum ni dek ti ahàr àdëm azoru mis kama e divi ge Melefit vu kwa. <sup>27</sup> Tamal mis təzlapay ma hëma gərgərani ya nday ndayani day təsər do ni ti tətəzlapay bəlaŋ àna bəlaŋ. Mis cə, mahkər tətəzlapay ciliŋ, àtamkia ba. Ahàr àdëm mis nahaŋ day ahëŋgaraba pakama gana kwa. <sup>28</sup> Ay tamal maslaŋa àbi ga mahëŋgarabana bi ti, ahàr àdëm maslaŋa ya ti awayay azlapay ni àzlapay e kidiŋ ge mis macakalavani ni bu ba. Ahàr àdëm mātəzlapay ana ahàr gəyaŋ gəyaŋani akaba ana Melefit ciliŋ. <sup>29</sup> Ndam ya ti Məsuf Njəlatani avi njêda ana tay ga məhəŋgri pakama ge Melefit ana mis nahəma, mis cə, mahkər tətəzlapay ciliŋ : mis ndahaŋ ni ti tətəbi slimi, ma gatay ni kigeni tək kigeni do waw. <sup>30</sup> Tamal mis àbu ahəŋgri ma ge Melefit ana mis, mək Melefit àvia ma nahaŋ a ana mis nahaŋ ya naŋ àbu manjəhadani digusa na ti, ahàr àdëm maslaŋa ya ti naŋ àbu azlapay ni mālakakaba day. <sup>31</sup> Lekələm dek kəhəŋgrumi ma ge Melefit ana mis tata, ay ti kədəmum bəlaŋ àna bəlaŋ kwa. Ahàr àdëm pakama gekəli ya kədəmum ni ti mis dek təsər zlam àna naŋ, mis dek təŋgət njêda àna naŋ. <sup>32</sup> Njêda ya Məsuf Njəlatani avi ana mis ga məhəŋgri pakama ge Melefit ana mis ni ti, mis ya təbu àna njêda gani nani ti tisliki mazlapani àna naŋ ka mawayay gatay tata. <sup>33</sup> Adəba mam, Melefit awayay ti mis təgray zlam kwaŋa kwaŋa ba. Naŋ awayay ti mis təgray zlam kigeni, ti tənjəhadkəbu àna sulumani.

Nawayay ti kəgrum akadə ga ndam ga Yezu ya \*təcakalavu a kəsa ndahaŋ bu dek ni. <sup>34</sup> Nahkay ka ya ti

kacakalumvu nahəma, ahàr àdəm wál təzlapay ba. Təvi divi ana tay ga mazlapani ba. Ahàr àdəm təhəngrioru ahàr a had ana zawal, akada ge Melefit ya àdəm a Wakita gayaŋ bu ni. <sup>35</sup> Tamal tawayay təsər zlam ti, tōru tihindifiŋa kà zawal gatay a magam a. Adaba wal azlapay e kidiŋ ge mis macakalavani bu ni ti àbəlay do timey.

<sup>36</sup> Nədəm nahəma, pakama ge Melefit ànjəki enji ti afa gekuli aw ? Ahkay do ni Melefit àhi pakama gayaŋ ti ana kuli ciliŋ aw ? <sup>37</sup> Mis ndahaŋ e kidiŋ gekuli bu tədəm nday təbu àna njəda ga Məsuf Njəlatani, tədəm tisliki məhəngri pakama ge Melefit ana mis. Tamal mis àdəm nahkay ti ahàr àdəm agəskabu pakama goro ya nəbiki ana kuli ni ti divi ga Bay geli ya àvi ana kuli ni. <sup>38</sup> Maslaŋa ya ti àgəskabu pakama hini do ni ti Melefit day àgəskabu naŋ do bilegeni.

<sup>39</sup> Nahkay zla nahəma, bəza ga mmawa goro ni, hindəm njəda ga Məsuf Njəlatani ga məhəngri pakama ge Melefit ana mis. Hindəm njəda gani nani kay. Kəcumfəŋa mis ga mazlapay ma həma gərgərani ya nday ndayani day təsər do na ba. <sup>40</sup> Ay zlam ya kəgrum ni dek ti kəgrum kwaŋa kwaŋa ba, grum ti àna divi gani.

## 15

*Yezu Krist àməta mək àngaba e kisim ba edediŋ a*

<sup>1</sup> Bəza ga mmawa goro ni, nawayay nəhəngri eri ana \*Ma Məweni Sulumani ya nəhi ana kuli ahaslani ni. Lekulum kəgəsumkabá ma na, kəbum kəgrum təwi àna naŋ, kəmbərəŋum do. <sup>2</sup> Ma Məweni Sulumani ya nəhi ana kuli ni ti Melefit ahəngay kuli àna naŋ. Ay tamal kəmbərəŋuma pakama ya nəhi ana kuli na ti, məfəki ahàr gekuli ka Yezu ni əgia zlam masakana.

<sup>3</sup> Pakama ya təhu enjenjeni, nu day nəhi ana kuli ni ti nahkay hi : \*Krist ti àmət azuhva zlam magudarani geli. Ere gani àgravu ti akada ya àbu məbəkiani kwa

ahaslani a Wakita ge Melefit bu ni. <sup>4</sup> Àra àmèta ti tìli, mæk a vad ya mahkər gani ti àngaba e kisim ba. Ere gani àgravu akada ya àbu mabəkiani kwa ahaslani a Wakita ge Melefit bu ni. <sup>5</sup> Àra àngaba ti àngazlivu ana Piyer, mæk àngazlivu ana ndam \*asak gayaŋ kru mahar cœeni ni. <sup>6</sup> Àra àngazliva ana tay a ti àngazlivu ana bəza ga məŋ geli ndahaŋ macakalavani tətam diŋ diŋ zlam. Kwa kani mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu ahar gəfəkani təbu àna sifa, mis ndahaŋ ti ni təmèta. <sup>7</sup> Kələŋ gani àngazlivu ana Zek, àngazlivu ana ndam asak gayaŋ dek daya.

<sup>8</sup> Kələŋ ge mis nday nani dek ti àngazlulu ana nu, nu ya ti akada ga wur ya ti tìwi kiyi gani ènjyiu ndo ni. <sup>9</sup> Nədəm nahkay ti adaba ndam asak ndahaŋ ni dek tətam nu. Nu ti giri-giri àgəski təzalay nu zal asak ga Yezu do, adaba ahaslani nəgria daliya ana ndam ge Melefit a. <sup>10</sup> Ku tamal nahkay nəngu ni Melefit àgrua sulum gayaŋ a, nìgia akada ya ti kəsərum nu kani na. Melefit àgru sulum gayaŋ ti masakani do, adaba nəgra tūwi a àtama ga ndam asak ndahaŋ na dek. Ay nəgray tūwi ti àna njəda goro goroani do, nəgray ti àna \*sulum ge Melefit ya àgru ni. <sup>11</sup> Ku nu nəhioru Ma Məweni Sulumani ana mis ahkay do ni ndam asak ndahaŋ ni tədəmoru nəngu ni, ma geli ni dek ma bəlaŋani. Pakama gani akada ya nəhi ana kuli, lekələm day kəgəsumkabu ni.

*Mis àmèta ti amaŋgaba e kisim ba eɖeɖiŋ a*

<sup>12</sup> Nahkay ti leli məbu məhi ana mis \*Krist àmèta mæk àngaba e kisim ba. Leli mədəm nahkay ti, mis ndahaŋ e kidiŋ gekuli bu tədəm mis ataŋgaba e kisim ba do ni ti ahəmamam ? <sup>13</sup> Tamal mis ataŋgaba e kisim ba do eɖeɖiŋ ti, akal Krist day àngaba e kisim ba ndo kwa. <sup>14</sup> Tamal Krist àngaba e kisim ba ndo eɖeɖiŋ a ti, akal \*Ma Məweni Sulumani ya məhi ana mis ni ma masakani, lekələm day

kəfumki ahàr ka Yezu ti masakani. <sup>15</sup>Tamal nahkay ededifin ti, mäsəkadía malfadà ana kùli àna slimi ge Melefit a, adaba mèdèàm Yezu Krist àmèta mək Melefit àhəngaraba naŋ a. Ay tamal mis təngaba e kisim ba do ni ti, akal Yezu day Melefit àhəngaraba naŋ a ndo kwa. <sup>16</sup>Nədəm nahkay ti, tamal mis təngaba e kisim ba do ededifin a ti, akal Krist day àngaba ndo kwa. <sup>17</sup>Tamal Krist àngaba e kisim ba ndo ededifin a ti, akal məfəki ahàr gekùli ka naŋ ni masakani kwa. Tamal nahkay ti, akal lekùlum kəbum àna zlam magudarani gekùli kekileŋa, Melefit àmbərfəŋa kè kùli a ndo. <sup>18</sup>Nahkay ti ndam ya təfəki ahàr ke Krist, təmət ni ti tìjia gweha. <sup>19</sup>Leli məfəki ahàr ke Krist ti mähəngay leli, ay tamal ahəngay leli ka ya ti leli məbu àna sifa ka dala ni cilin ti, akal mäsay cicihi matam mis ndahaŋ ni dək.

<sup>20</sup>Ay ti Krist àngaba e kisim ba ededifin a. Àngaba enji ge mis a dək akadà ga zlam ya aŋgazlay eri ni. Àngaba nahkay ti, adafaki ti mis dək atəngaba e kisim ba daya. <sup>21</sup>Àgray ti mis dək təmət ti mis bəlaŋ, nahkay day àgray ti mis atəngaba e kisim ba ni ti mis bəlaŋ. <sup>22</sup>Nədəm nahəma, leli dək ti bəza ga Adam, nahkay məmət akadà gayaŋ ni. Nahkay day leli dək aməngaba e kisim ba, aməngət sifa ti azuhva Krist. <sup>23</sup>Ay ti mis ni dək atəngaba e kisim ni ba ni ti àna sarta gatay. Àngaba enjenjeni akadà ga zlam ya aŋgazlay eri na ti Krist, mək ka ya ti aməngə ni ti amahəngaraba ndam ya təfəkia ahàr a ni ka ahar bəlaŋ. <sup>24</sup>Kələŋ gani ti Krist emeyefin kè seteni akaba kà bəbay gatayani akaba kà nday ya ti təgur mələŋ ya agavəla ni dək, aməhəlfəŋa njədə kà tay a. Amagraŋ nahkay ti egi mandav ga duniya. Eslini ti aməhəngri bay ga Bəjani Melefit zlam gayaŋ. <sup>25</sup>Nahkay ahàr àdəm Krist agur zlam dək ga hayaŋani, duk abivoru ana sarta ya ti Melefit aməvi njədə ge meyefinjeni kà ndam ezir gayaŋ ni dək. <sup>26</sup>Zal ezir

ya Melefit emendeveriŋ mijiŋ naŋ kələŋ ga nday ndahaŋ ni dek ti kisim. <sup>27</sup> Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Melefit àvia njəda ge meyefiŋeni kà zlam a dek.\* » Ku tamal pakama gani nahkay nəŋgu ni, Melefit ya àvi njəda ge meyefiŋeni kà zlam ni dek ni ti àkibu bi, adaba Krist àgur naŋ do. <sup>28</sup> Melefit àvia njəda ge meyefiŋ kà zlam na dek ana Wur gayaŋ Krist a ti, Wur ni day aməhəŋgrioru ahàr a hađ ana Bəŋani Melefit, naŋ ya àvi njəda ge meyefiŋ kà zlam dek ni. Nahkay ti Melefit aməgur zlam dek akaba mis dek, zlam ya àgur do ni ti amələbi.

<sup>29</sup> Kəsərum ti mis ndahaŋ təbu \*tabaray tay a kəla ga ndam ya təmət ni vu. Mis nday nani ti tabaray tay ti kamam ? Tamal mis təməta ti təŋgaba e kisim ba do ededfiŋ a ti, tabaray mis ndahaŋ a kəla gatay ya təmət ni vu ti kamam ? <sup>30</sup> Tamal mis təŋgaba e kisim ba do ededfiŋ a ti, leli ndam \*asak ni məgəskabu ti mis təgri daliya ana leli ahəcakiyu ŋgir-ŋgir ka məmətani kəlavad ti kamam ? <sup>31</sup> Bəza ga mmawa goro ni, kəlavad nagraŋ daliya, nahəcakiyu ŋgir-ŋgir ka məmətani. Ere ya nəhi ana kəli ni ti jiri ededfiŋ : adafaki ti, nəbu nəmərnu azuhva kəli adaba kigəma akaba Bay geli Yezu Krist a akada mis bəlaŋana ni. <sup>32</sup> E Efez ti nəkadva akada ge mis ya ti akadvu akaba zlam ge gili ya tagray cuday na ni. Nəkadkivu ka zlam ga duniya ndo ; tamal nəkadkivu ka zlam ga duniya ti akal azuaya mam ? Tamal mis təməta ti təŋgaba e kisim ba do ededfiŋ a ti, akal hojo məzumum zlam zlam geli akaba misəm zlam zlam geli, adaba kama kama ti aməmətum. †

<sup>33</sup> Bəza ga mmawa goro ni, kəgosum ahàr gekəli ba : tamal lekələm mis sulumani mək kasawadumkabu kəlavad akaba ndam cuday ti, lekələm day kigəm cudayani akada gatay ni. <sup>34</sup> Jalum ahàr lala, kəgudarum

\* 15:27 Limis 8.7. † 15:32 Məŋjay Izayi 22.13.

zlam akada ga ndam seteni ni ba. Nəhi ana kuli nahəma, mis ndahaŋ təbu e kidiŋ gekuli bu təsər Melefit do. Nəhi ana kuli nahkay ti nawayay ti nəbəki mimili ke kuli.

*Ka ya ti amaŋgaba e kisim ba ni ti vu geli ni amanja ahəmamam ?*

<sup>35</sup> Bi maslaŋa adəm ahkado : « Mis àməta ti amaŋgaba e kisim ba ti ahəmamam ? Ka ya ti ataŋgaba ti vu gatay ni atanja ahəmamam ? » <sup>36</sup> Nak gani ya kihindi nahkay ni ti nak moru do aw ? Kizligia hilfi ga zlam gayak a ti vu gani ezi day kwa ti eri gani ni afətaya do aw ? <sup>37</sup> Hilfi ga zlam ya kizligi nani ti aday gani ya adək ni do. Kizligi ti wur gani ciliŋ ; bi kizligi bəza ga \*alkama ahkay do ni bəza ga zlam ndahaŋ ni. <sup>38</sup> Kizligia nahkay ti Melefit afətaya naŋ a, adək aday gani. Nahkay aday nani amanjəhad akada ge Melefit ya awayay ni. Wur ga zlam weley weley do dek Melefit afətaya ti, aday gani gərgəri akaba aday ga zlam ndahaŋ ya təfətaya ni dek.

<sup>39</sup> Zlam ndahaŋ ya àna sifa ni day nahkay : ku zlam àna sifa weley weley do dek ti, vu gani gərgəri akaba vu ga zlam àna sifa ndahaŋ ni dek. Nahkay ti mis hihiriken, zlam ya àna asak fadani ni, edidiŋ akaba kilif ti vu gatayani dek gərgəri.

<sup>40</sup> Zlam təbu a huđ melefit bu akada ya təbu ka had ni. Ay mazavu ga zlam ya a huđ melefit bu ni gərgəri akaba mazavu ga zlam ya ka had ni, mazavu ga zlam ya ka had ni day gərgəri akaba mazavu ga zlam ya a huđ melefit bu ni.

<sup>41</sup> Nahkay day fat, kiya akaba boŋgur təsladay gərgəri. Ku boŋgur e kidiŋ gatay gatayani bu day təsladay gərgəri.

<sup>42</sup> Ka ya ti mis ataŋgaba e kisim ba ni day amagravu nahkay. Nədəm nahəma, tilia mis a ti emiziviyu e evid vu, ay ka ya ti amaŋgaba e kisim ba ni ti, àna vu məweni ya èzi do ni. <sup>43</sup> Tili mis ti vu gayaŋ ni zlam masakani, ay ka ya ti



amaŋgaba e kisim ba nahəma, vu gayəŋ ni àbəlay, egi eri. Tili mis ti vu gayəŋ ni njəda àfəŋ bi, ay ka ya ti amaŋgaba e kisim ba nahəma, vu gayəŋ ni njəda àfəŋ dal-dal. <sup>44</sup> Tili mis ti vu gayəŋ ni zlam ga duniya, ay ka ya ti amaŋgaba e kisim ba ni ti vu gayəŋ ni \*Məsuf Njəlatani aməvi. Vu təbu gərgəri cə : məsəra vu ga duniya àbu ; nahkay ahàr àdəm məsər vu ya Məsuf Njəlatani avi ana mis ni day àbu.

<sup>45</sup> Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu : « Adam mis ye enjenjeni ni ti vu gayəŋ ni ga duniya, Melefit àvia sifa. † » Adam ya àra kələŋ a ni ti naŋ \*Krist ; avi sifa məweni ana mis àna njəda ga Məsuf gayəŋ. <sup>46</sup> Nahkay vu ge mis ye enji ni ti nani ya Məsuf Njəlatani avi ni do, nani vu ga duniya. Vu ya ti Məsuf Njəlatani avi ni ti ara kələŋ ga vu ga duniya na. <sup>47</sup> Mis ye enjenjeni ni ti ga duniya, Melefit àgraya naŋ àna hađ a. Mis ya kələŋ ni ti àsləkabiya e melefit ba. <sup>48</sup> Nahkay zla nahəma, ndam ga \*duniya ti nday akada ga bay ya ti Melefit àgraya naŋ àna hađ ga duniya ni. Nday ya ti a huđ melefit bu ni ti ni nday akada Bay ya àsləkabiya a huđ Melefit ba ni. <sup>49</sup> Nahkay day, nihi ti leli dek akada bay ya Melefit àgraya naŋ àna hađ ga duniya ni. Ay kama ti leli dek amanja akada ga Bay ya àsləkabiya a huđ melefit ba ni.

<sup>50</sup> Bəza ga mmawa goro ni, nəhi ana kəli nahəma, mis èsliki məhuriyani a \*Məgur ge Melefit vu àna aslu ga vu ga duniya ni do, adaba zlam ya ezi ni tənəhadkabu akaba zlam ya èzi day-day do ni koksah.

<sup>51</sup> Cəm day, nawayay nəhi ma maŋgahani ya Melefit àhu ni ana kəli : mis ndahaŋ e kidiŋ geli bu atəmət do, ay leli ya məbu àna sifa ni akaba ndam geli ya tàməta ni, leli dek Melefit aməmbat vu geli ni nahaŋ. <sup>52</sup> Ka sarta gani nani ti etivi mezlelim, kələŋ gani etivi va do, mək Melefit aməmbat leli dek. Aməmbat leli ti ke weceweceni

---

† 15:45 Mənjəkiani 2.7.

aməpəski do, akaɗa ge mis ya ekibicey eri kibic ni. Ka ya ti tivya mezlelim na ti nday ya tàmət ni atangaba e kisim ba àna vu ya èzi ɗay-ɗay va do na ; leli ya məbu àna sifa ni day Melefit aməmbat vu geli ni emizi ɗay-ɗay do. <sup>53</sup> Nahkay ti ahàr àdəm vu ya ezi ni egi vu ya ti èzi ɗay-ɗay do ni, mis ya amət ni egi mis ya ti àmət ɗay-ɗay do ni kwa. <sup>54</sup> Ka ya ti vu ya ezi ni ègia vu ya ti èzi ɗay-ɗay do na, mis ya amət ni ègia mis ya ti àmət ɗay-ɗay do na ti, pakama ya àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni amagravu. Pakama gani nani nahkay hi :

« Kisim àbi va bi, Melefit èjiɗa naɗ a. §

<sup>55</sup> Kisim nak hi ti njəɗa gayak àbi ga mabazl mis va bi zla, zlam ahar gayak ya kəgri daliya ana mis àna naɗ ti tàmət ni ti àbi va bi zla.\* »

<sup>56</sup> Zlam ahar ge kisim ya abazl mis àna naɗ ni ti zlam magudarani gatay. Zlam ya avi njəɗa ana zlam magudarani ge mis ti tàmət àna naɗ ni ti, Melefit àna \*Divi gayan ya Məwiz àbəkì ni àdəm maslaɗa ya agudar zlam ni si amət kwa ni. <sup>57</sup> Ay leli ti mèyefiɗa kè kisim azuhva tūwi ga Bay geli Yezu Krist ya àgray na. Məgrumi səsi ana Melefit dal-dal azuhva nani !

<sup>58</sup> Bəza ga mmawa goro ni, nawayay kuli. Nəhi ana kuli nahəma, zum njəɗa, kàmətabum ba, grumoru tūwi ga Bay geli kəlavad, kəmbrəɗum ba. Grum nahkay adaba kəsəruma ere ye ti kəgrumi ana Bay geli ni ti masakani do, akəɗgətum zlam azuhva nani palam.

## 16

*Sinɗu ya tajamkabu ga məjənaki ndam ge Melefit ya a Zeruzalem ni*

<sup>1</sup> Nihi ti nəhi ma ana kuli àki ka sinɗu ya kajamumi ana ndam ge Melefit ya a kəsa ndahaɗ bu ni. Nəɗəm nahəma,

§ 15:54 Izayi 25.8. \* 15:55 Oze 13.14.

ahàr àdàm kâgrum akada ya nèhi ana ndam ga Yezu ya \*təcakalavu ka had Galasi tàgray ni. <sup>2</sup> Nahkay kəla vad ga ladi ti ahàr àdàm ku way way do siŋgu ya aŋgət ni mâdafəŋa ; àdafəŋa ti mâfəkad siŋgu gani a magam afa gani tera. Tamal kəgruma nahkay ti, ka ya ti eninjua ni ti anəhi ana kəli jamum va do, anədi ahàr ana siŋgu majamvani àndava. <sup>3</sup> Dumaba mis ga məhəloru siŋgu gani a Zeruzalem a daya. Eninjua afa gekəli a ti anəbiki wakita ana ndam Zeruzalem ga mədfəfiki ndam gekəli ya kədumaba ni ana tay, mək anəsləroru nday gani nani, atəhəloru siŋgu ni akaba wakita ni eslini. <sup>4</sup> Tamal ti agəski nu nuani day nakoru a Zeruzalem ti amorukaboru akaba tay ka ahar bəlaŋ.

*Sawaday* ga Pol ya amasawadoru ni

<sup>5</sup> Anoru afa gekəli, ay wudəka nakoru nahəma, nawayay nəmənjiyu ndam geli ya təbu ka had Mesedəweŋ ni day. Ka ya ti anasləka e Mesedəweŋ a ni ti <sup>6</sup> anoru afa gekəli cə nəpəsiyu gəzit, cə anəzumiyu ahar kusi afa gekəli ti nəsərkaba faŋ do. Tamal nòru nəpəsa afa gekəli a nahkay ti, ka ya ti anasləka ni ti akəjənumki nu àna zlam ga moroni àna naŋ kama. <sup>7</sup> Eninjua afa gekəli a sak bəlaŋ ti nəwayay moru masləkana huya do. Tamal Melefit àvua divi a ti anəpəsiyu dal-dal.

<sup>8</sup> Ay ku tamal anoru nəŋgu ni, nihi ni ti nawayay manjəhadani ahalay e Efez duk abivoru ana vad ga wuməri ge \*Peŋtikwet, <sup>9</sup> adaba ahalay ti Melefit àvua divi sulumana ga magray təwi gədakana ; ndam ezir goro təbu kay daya.

<sup>10</sup> Tamal Timote ènjua afa gekəli a nahəma, gəsumkabá naŋ a lala, ti ahàr àhəli ba. Naŋ day naŋ àbu agri təwi ana Bay geli akada goro ni, <sup>11</sup> nahkay ti maslaŋa ànjak naŋ ba. Jənumki naŋ ti mícikbiyu afa gekəli, mára afa goro àna

sulumana, adaba nu nèbu najəgay naŋ, najəgay bəza ga məŋ geli ndahaŋ ni daya.

<sup>12</sup> Nihi ti nəzlapaki ka Apolos wur ga məŋ geli ni. Sak ehimeya nəhia ma ga moroni afa gekəli a akaba bəza ga məŋ geli ndahaŋ na, ay nihi ti àcuhway moroni faŋ do ferera. Apolos aməŋgəta ahar a day kwa ti amoru.

*Pol endeveriŋ pakama gayay*

<sup>13</sup> Nədəm nahəma, nǰəhadum eri, fumki ahàr ka Yezu lala, kəmbərəŋum ba, aŋwaz àwər kəli ba, kumva njaŋ-njaŋ. <sup>14</sup> Ere ye ti kəgrum ni dek ti grum àna mawayavani.

<sup>15</sup> Kəsəruma Istefanas akaba ndam ga ahay gayay a; təfəki ahàr ka Yezu enjenjeni ka had Eseyi ni ti nday. Nday gani tagray təwi ga məjənaki ndam ge Melefit kəlavad. Nahkay zla nahəma, bəza ga mmawa goro ni, nahəŋgalay kəli <sup>16</sup> ti kícəmiki ma ana mis akada nday nani. Cəmiki ma ana ndam ya təbu tagrakabu təwi akaba tay, təmbrəŋ do ni dek daya.

<sup>17</sup> Nu nèbu nəmərnu dal-dal, adaba Istefanas, Fertinetus akaba Eseyikəs tàra, nday təbu akaba nu. Nday təbu akaba nu ti kala lekələm dek kəbum akaba nu. <sup>18</sup> Nday gani təhəŋgruva məbəruv a, təhəŋgriva ana kəli a daya. Nahkay ti səruma mis akada nday hini ti tìslia mis a, zləbum tay.

<sup>19</sup> Ndam ga Yezu ya \*təcakalavu a kəsa gərgərani bu ya ka had Azi ni təgria sa ana kəli a. Ata Ekiles nday ata Prisil akaba ndam ge Krist ya \*təcakalavu a ahay bu afa gatay ni təgria sa ana kəli a dal-dal àna slimi ga Bay geli a. <sup>20</sup> Bəza ga məŋ geli ya ahalay ni dek təgria sa ana kəli a.

Grumvu sa e kidiŋ gekəli bu lala, akada ga ndam ge Melefit ya tagravu sa ni.

<sup>21</sup> Nu Pol nəgri sa ana kəli bilegeni, nu nuani nəbəki ma hini àna ahar goro.

<sup>22</sup> Maslaŋa ya àwayay Bay geli do ni ti, Melefit mêtik-wesla naŋ a. Maranata ! \*

<sup>23</sup> Bay geli Yezu mângri sulum gayan ana kuli ti.

<sup>24</sup> Lekulum dek nawayay kuli, adaba leli mambu akaba Yezu Krist akada mis balaŋ.

---

\* 16:22 « Maranata » ti awayay adamvaba « Bay geli, ra ! »

Ma Mweni Sulumani ge Melefit  
New Testament in Muyang

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Muyang

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Muyang

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

